

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-betűs betű sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.

Egybetűs betű sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. ■
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Szombat, július 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az obstrukció.
- Szavazás vég nélkül.
- Hosszu kánikulát jósolnak a tudósok.
- Téli színház főtés nélkül.
- A titokzatos hajó.
- Fenyeget-e Aradon a vízhány?
- Letartóztatott temetkezési vállalkozó.
- Vádirat Holtzer Mihály ellen.
- Feljelentett poloskák.
- Szerencsétlenség a Gutzjühr-villában.
- A mozgó-bizottság.

Még egy park-irtás.

Arad, július 21.

A Baross-parkot kivégezték. Azt mondták, hogy csak „egy-néhány fát” kell kivágni a kulturpalota kedvéért. Ennyit csak megér egy palota! Nézzék meg: a parknak a városháza felőli oldalát egész hosszában, s a másik oldalát ugyanolyan területen kiirtották.

De hiszen — mondták — maradt még fa. Maradt. A másik oldalon a Salacz-park, amely csodálatos módon sikerült és kedves alkotása a város fásításának. Hatalmas nyárfákkal és tölgyekkel szeptett, belül szépen ápolt és terebélyezett kis liget, aminőt fürdőhelyeken is alig látni. A levegője tiszta, hajnaltájon szinte balzsamos, sokan az aradiak közül se tudják, hogy milyen kincsük van ebben a kedves, filigrán parkban. Igen, ez az egyetlen hibája, hogy filigrán. Kicsi. Ha ötször, hatszor

ekkorra lenne, akkor talán megtudna felelni rendeltetésének.

Ugy látszik, még így is nagynak tartják, s a néhány fát, a mit a Salacz-park megóvott, szintén sokalják. A park-bizottság mai ülésén említették meg, mint eléggé komoly hirt, hogy a Baross-park szögletében levő kulturpalota számára megfelelő „előtérrel” kell gondoskodni, s e miatt valószínűleg ki fogják vágni a Salacz-park egy részét.

A fairtásban, úgy látszik, evés alatt jön meg az étvágy. Miután — a város nagy közönségének ellenzése közben — a Baross-parkot megnyomoritották, folytatják a városnak másikat, s most már egyetlen igazi parkján. A Kossuth park még messze van a kifejlődéstől, a vármegyeház parkját pedig nem adják át a közönségnek. Akkor azt mondták: a kulturpalota, a melyet a város olyan régóta sürgetett, csak megér „nehány fát!” Holott a kulturpalotát más helyre is lehetett volna tenni, s akkor megmaradt volna a fa is, meg a palota. Egyiknek se vagyunk annyira bőviben, hogy áldozhatnánk belőlük.

Most pedig azt mondják: ha kulturpalota van, hát előtér is kell hozzá. S ki tehet arról, hogy az előtér ép a Salacz-park „nehány fáját” kívánja áldozatul? Mi igaz, nem értünk a kulturpalota építés technikájához; nem értünk különösen annak oly módszeréhez, amely szerint a közművelődés házaik okvetlenül legyező-alakban és minden áron park-szögletben kell

építeni. Így ahhoz se szólhatunk, meg lehet-e egy kulturpalota előtér nélkül. Olyasféle lehet ez, mint Petőfi-költményében a katona és nyakravaló. „Nyakravaló nélkül akarod szolgálni hazádat?” Ugyanilyen dőre és badar gondolat lehet, hogy egy palota előtér nélkül szolgálja a kulturát, a tudást, a művészetet.

De akár kell az előtér, akár nem, mi már most megbotránkozunk a gondolatban, amely a megkezdett bűnököt újabb vandalizmussal akarja folytatni. Ez már egész olyan színben tűnik föl, mintha irigyelnének a közönségtől, a pihenőktől, a gyerekektől minden foltot, ahol levegőt és árnyéket találnak. S amíg elméletben és az utcákon fásítanak, gömbákácoznak és parkoznak, a meglevő, kifejlődött, rendeltetésüket betöltő parkokat egyre irtják és csonkítják s hogy az ironia teljes legyen, ezt a „szépészeti szempontokkal” indokolják.

Egyébként vágjanak. A városligetet is megcsonkítják, a vasúthoz vezető utcák kedvéért. — Eredetileg egy utcát akartak vágni; miután azonban az Oroczy-utca meg a Dobó-utca is meg akar hosszabbítani az új vasúti állomásig, hát vágunk kettőt. Annál több vész el a ligetből. Vágják csak a fákát, az apáktól, nagyapáktól maradtakat, a mig telik. Mi ezután az ellen fogunk protestálni, ha egy fát, ligetet vagy parkot ültetni akarnak. Mert a hol ilyen módon bannak el a lombbal, zölddel,

A bile ti menet.

— 1903. július 21-én. —

Trebinje, július.

A hosszú vonalban kigyózó szerpentin-utakon fáradtan haladtak a trebinjei katonák. Nehéz, fárasztó gyakorlat után voltak a arcukon még ott gyöngyözött a Gijiva és Kravica-hegyek megmászásánál szerzett verejték. Hátukon a súlyosan megpakkolt hátbőrönd jelezte, hogy az ezred nyári állomáshelyére tart, a Nevezinje mellett levő bojistei táborba. A máskor jókedvű nótás fiúk ajkain nem hangzott semmi dal. Csüggedten, egykedvűen bámulták a pompás kőút fehér mésziporát.

A vidék, melyen áthaladtak, végtelenül egyhangú és sivár. Az út két oldalán apró kis cserjék elsárgult ágai rettenetes mozdulatlansággal meredtek az ég felé. A jazoni csendőrkaszárnya piros teteje már régen eltűnt s már egész közel látszanak a moszkói kordonállomás fehér falai. Az első zászlóalj segédtisztje összegyűjti a „vedreseket” s egy káplár bemegy ezalatt a kordonállomásra megkérdezni, hogy kaphatnak-e az ezred részére ivóvizet.

— Vízünk oly kevés van, hogy nem adhatunk — ez volt a felelet s a káplár nehéz szívvel jelenti e lesújtó hírt Grünzweig alezredesnek. Az alezredes Török ezredeshez vátat s jelenti a váratlan bajt. Néhány perc múlva

astán jön a parancs, hogy az emberek maradjanak fegyvereik közelében, majd lesz víz jó másfélórát ut után — Csepelicán.

Tehát csak előre!

A trombiták éles hangja sorakozóra hív.

Most már beszéd nem igen hallatszik, de minden tíz-tizenöt percben gyors ügetéssel lovagol előre Pap Mihály ezredorvos, pihenőt kérni az ezredestől, mert ő az emberekért más-ként felelősséget nem vállal. Az ezredes makacsul siet Csepelicára — ahol víz van! — s nem ad pihenőt.

Csepelica!

Csak néhány kőház; rongyos, ismeretlen falucska maradt volna, ha nem fűződnek nevéhez a legborzasztóbb emlékek.

Itt nyílt meg a magyar fiúk előtt a halál völgye...

Csepelicához érve elhangzott a Halt vezényszó s a szegény agyoncsigázott bakák ledobták magukról felszerelésüket s a tikkasztó déli nap elől siettek árnyékos helyeket keresni. Szánalom volt nézni az ólomszínű arcú szegény komáromi fiukat.

Egyszerre néhány ember kiválik a pihenők közül s elindulnak a patak medre felé.

— Hova mentek? — kérdi egy sovány arcú, karsu tiszt.

— Megyünk vizet keresni, hadnagy ur!

— felelt Vaskó János, egy vöröses arcú legény.

A víz szóra mintegy megbabonázva ugrik fel minden ember s rohan a posványos tócsa felé.

Amint a rohanó emberáradat a patak medrében levő zöldes, büzhödt víz felé tödült, az ezredes azonnal észrevette, hogy a rossz víz ivása halálveszedelmet rejt magában s rögtön parancsot adott az indulásra.

Déli 12 óra körül volt az idő. A nap sugaraitól áthevitett levegő szinte folydni látszott. Egy szellőcske sem mozdult. Nyugodt, kétségbeesetten mozdulatlan volt a levegő. A föl-felé emelkedő uton tompa közönnnyel marsoltak a katonák s néha néha sóvárogva bámultak a tavolban kanyargó Trebinjesica ezüst tükrére.

A lassan kigyózó menetből egyszerre csak jobbra kivágódik egy ember.

Ő volt az első halott!

És ekkor mintha csak jelt adtak volna rá, vagy parancsra történnék, jobbra is, balra is hullanak ki az emberek csapatostól. A sorok borzasztóan ritkulnak s az ezredorvos könyéki föltürt karral kétségbeesetten siet egyik katonától a másikhoz segítséget hozni, vagy konstatálni a beállott halált. Egy közember szanitéz fáradhatatlanul, önmagával nem törődve vigasztalja a frissiti föl vízzel a kidőlteket. Ő

fával, árnyékkal, levegővel, ott igazán alig képzelhető el nagyobb bolondság, mint fát ültetni?

Az obstrukció.

— Az ország hangulata. —

Távirati tudósítás.

Budapest, július 21.

A képviselőház mai ülésén változatlanul tovább tartott a technikai obstrukció. A tegnapi napról mára maradt névszerinti szavazások után ma újakat is rendeltetett el az ellenzék, úgy hogy a napirend, a védőerővita ma is megközelíthetetlen maradt.

Konstatálható azonban, hogy a technikai obstrukció mai folytatásában az erőltetés nyomai kirívóbban meglátszottak már, mint tegnap és tegnapelőtt. Napról napra szembetűnőbb lesz, hogy az ellenzék az ország közhangulatát nem érzi a háta mögött, sőt annak épen felháborodását váltja ki maga ellen, míg a kormánypart nyugodt viselkedése az ország vele való együttérzésének hőszíntjét képviseli a komédiázás mai napjaiban. Komédiások! ezzel a találó szóval ma már gyakrabban aposztrófiálták az ellenzéket a többség padjairól. Jellemző egyébként az ország hangulatára Somogyvármegyének ennek a régi függetlenségi vármegyének állásfoglalása, amelylyel több ellenzéki felszólalás dacára elvetette Versec védőreformellenes átiratát. De jellemző a közhangulatra az ellenzék taktikájának és céljainak értékelésére egy ellenzéki lapnak a következő közleménye: „...ha majd Apponyi, a hiperreakciós Kossuth-párt élén szövetséget köt a munkapárt reakciós részével, a választójog ellen, akkor Justh Gyula lelkén fog száradni, hogy hozzásegítette a reakciót ehhez a pak-tumhoz.”

Az ellenzék harcos része egyébként tovább folytatja a technikai obstrukciót s csupán annyi engedelményt tesznek a békésebb fölfogásuak, hogy itt-ott részt nyit a technika torlaszain egy-egy védőerős beszéd elmondására. A holnapi ülésen például előbb névszerinti szavazás lesz s aztán kerül sor, úgy féltizenkettő felé Andrássy Gyula gróf beszédére.

A folyosón ma híre járt, hogy a technikások azzal a kéréssel fordultak Berzeviczy Albert-hez, a képviselőház elnökéhez, eszközöljön ki szeptember huszadikáig tartó parlamenti szü-

netet. Erre a híre Just Gyula a folyosón a következő megjegyzést tette:

— A nyári szünet bizony jó volna, szokott is vakáció lenni, de arról, hogy a mi részünkről történne ilyen lépés, én semmit se tudok. A taktikán se változtattunk lényegben semmit: lesznek itt-ott beszédek, hogy ébren tartjuk az obstrukció főkérdését, de normális tárgyalásról szó sem lehet.

A vitarendező-bizottság tagjai szintén azt hangoztatják, hogy szóhoz juthatnak azok, akik a szólás jogával élni akarnak, egyébként pedig változatlanul tovább tart a száraz technikai obstrukció.

Az ellenzéki képviselők ma a tegnapi esti Apponyi-lakomáról beszélgettek a folyosón. Föltűnést és örömet keltett Károlyi Mihály gróf távirata, amelyet a lakoma alkalmából küldött Apponyinak s amely így szól:

Legnagyobb sajnálatomra balesetem következményei miatt nem jelenhetek meg a tiszteletre adott banketten és ezért csak így üdvözölhetlek a védőerővita alkalmából mondott nagyhatású, mély beszédedért. Remélem és hiszem, fölfogja rázni a nemzetet esüggéséből és erőt és bátorságot fog adni jogos és alkotmányos követelése kiadásához s talán megfogja menteni a porig való megaláztatástól. Éljen Apponyi! Éljenek a tántoríthatatlan harcosok! Károly Mihály.

Ma délután öt órakor a Kossuth-párt és Justh párt vitarendező bizottsága együttes ülést tartott. Ezen az ülésen határozatilag kimondták, hogy a technikai obstrukció főtartása mellett hetenkint két három felszólalás lesz a védőerőjavaslathoz, mint mondják azért, hogy a javaslatok közjogi sérelmeiről és pénzügyi terheiről felvilágosítsák az országot.

A pénzügyminiszter Budapesten. Lukács László pénzügyminiszter a Tátrából, a hol több napon át üdült, ma reggel visszaérkezett a fővárosba.

A katonai perrendtartás a védőerőbizottságban. Budapestről jelentik: A képviselőház védőerőbizottsága kedden, e hónap 25 én délután öt órakor ülést tart, a melyen az igazságügyi bizottság által már letárgyalt katonai büntető perrendtartási törvényjavaslatot veszi tárgyalás alá.

maga tartja citromsavas vízzel telt kulacsát a beteg ajkához, mert annak nincs ereje a kulacsot fogni. Egyszer csak egy káplárhoz ér s amint lehajol hozzá, szó nélkül összeomlik s ott marad — holtan. Kötelességének teljesítése közben orozva lepte meg a halál, de a tisztelet és becsülés fényes glóriája fonódik örökre nevéhez.

Ekkor kezdődött az igazi katasztrófa.

Az országot minden lépésnél elmaradotakkal lesz tele. A halottak száma ijesztően nő. Alig háromnegyed óra alatt tíz ember! ... A távolban azonban ott csillog folytonosan a bileki ócska török kaszárnya piros teteje s a csalóka szemnek úgy tetszik, hogy már csak 10—15 pernyi ut van hátra, — tehát csak előre! Az idő azonban végtelenül lassan telik s a távolság mindig nagy s a hosszú szerpentinakban kanyargó ut egy-két kilométer után szinte oda kanyarodik vissza, ahol fél órával ezelőtt voltak...

Most már nagyon egyenlőtlen a nap és az emberi erő közti harc. A katonák százankint hullanak ki, illetőleg állnak ki a sorból s fegyvereiket, főszerelésüket ledobva, az alig fél méter magas boróka-bokrok tövéhez vándorolva, lehajtják fejüket az alig tenyérnyi árnyékba...

A megmaradt csapat pedig tovább menettel, bár az emberek száma ijesztő módon fogy.

A századparancsnokok nem mernek hátrahátrálni, hogy ne lássák, mily végtelenül csekély lett embereik száma.

Bilek alatt az ezredtambur jelt ad a zenére, de nincs, aki megkezdje. Minden dobos kidült s a zenészek remegve néznek egymásra.

Végre itt van Bilek!

Az országuton sebes vágatva közeledik néhány tisztel egy tábornok, Bilek parancsnoka. Nyomukban haragos dőrejjel vágatott néhány sebtében megtöltött vizes hordó.

A tábornok közeledésére Török ezredes előre akart ügetni, de nem volt annyi ereje, hogy megsarkantyuzza lovát. Sápadt arccal, hebegve birta csak pár szóból álló jelentését elmondani.

Most már elérték a menetcélt is!

Az ezred maradványa fölkanyerodik a kaszárnyától nyugatra eső lapályra. Még csak néhány lépés van hátra. Am a végzet nem nézi sem az időt, sem a távolságot, hanem kéréltetlenül szedi áldozatjait. Az utolsó percben kidől a sorból Obrucsa ezredtambur s egy fához támaszkodik halálfakó arccal faróadi Sándor Domokos hadnagy...

Egy kis termetű, himlőhelyes arcú kapitány — az arany szívű Morawetz — hátra sem néz, csak úgy adja a parancsot századának:

— Század, balra oszlopba fejlődj!

Szavazás vég nélkül.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, július 31

Változatosság okáért ma már a jegyzőkönyv hitelesítését is kifogásolta az obsruáló ellenzék. Justh János indítványozta, hogy a tegnapi ülés jegyzőkönyvébe vegyék bele azoknak a képviselőknak a névsorát, a kik a tegnapi ülésen nem voltak jelen, Kun Béla pedig azt akarta fölvetetni a jegyzőkönyvbe, hogy a tegnapi ülés 10 óra 20 perckor kezdődött és 2 óra után ért véget.

Mielőtt a Ház Justh János indítványa ügyében határozhatott volna, az obsruálókat öt perc szünetet kértek, a szavazás után pedig Eitner Zsigmond kérte a szavazatok megszámlálását. A Ház 104 szavazattal 31 ellen elvetette Justh János indítványát.

Kun Béla módosító indítványáról kellett ezután a Háznak határoznia; a szavazás előtt az obsruálókat ismét szünetet kértek.

Berzeviczy elnök elrendeli a szünetet kérő iv fölolvasását. (Nagy zaj.)

Fölküldetés a baloldalon: Nem kell fölolvadni! Ilyen esetben nem kell jelen lenni!

Elnök a névsor fölolvadása után megállapítja, hogy az aláírók közül csak tizenhatan vannak jelen. (Nagy zaj; taps a jobboldalon) Ebben az esetben még elrendeli ugyan a szünetet, de kéri a képviselőket, hogy akik ily ivet aláírnak, azok jelen is legyenek.

Holló Lajos és Györfly Gyula a házszabályok helyes értelmezése érdekében szólal föl, mind a ketten arra hivatkoznak, hogy a házszabályokban nincs benne kifejezetten, hogy jelen kell lenni azoknak, akik a szavazások előtt írásban szünetet kérnek.

Elnök szerint azok, akik távol vannak, az ülés tanácskozási rendje ügyében nem határozhatnak. Különben a szünetet most még elrendeli.

A szünet után a Ház Kun Béla indítványát elveti és a jegyzőkönyvet változatlanul hitelesíti.

Elnök jelenti, hogy Justh János négy hetit, Kun Béla pedig három hetit szabadságot kér a Háztól.

Justh János szabadsága ügyében husznál több képviselő névszerinti szavazást kért. A szavazás megtörténte után az

elnök kihirdeti, hogy a Ház 136 szavazattal, 22 ellen elutasítja Justh János kérelmét.

Jó darab idő múlva visszafordul: egész századából csak a dobos és a kürtös állt előtte!

Morawetz megtörölte könnyes szemét. Ő siratta meg legelőször a bileki menet áldozatát, a magyar fiúk szomorú katasztrófáját. Ő — ki alig néhány hónap múlva szolgálati revolveréből röpítette agyába a halálos golyót.

Bilekben ezen és a következő két napon szomorú szem állott a postahivatal és a postaládák előtt, hogy senki föl ne adhasson olvasatlan levelet vagy táviratot s ne tudathassa a rettenetes katasztrófa részleteit senkivel. A katonai asztalosműhelyekben pedig 15 egyforma, gyalulatlan koporsót készítettek egyszerre. Olyan szomorúan, szivtépően hangzott ki a nyitott ablakokon a kalapács tompa koppanása s a fűrészfűrés nyiszogása...

Ma már nyolc éve, hogy a bileki temetőben alussza a halálos menetelés tizenöt áldozata örök álmát. Azóta már az ur trónusa elé jutott Török ezredes is. A magyar fiúk poránál diszes sírkő hirdeti önfeláldozó kötelesség-érzetüket. Katonák, káplárok, komáromi magyar fiúk! feledhetetlen, örök dicsőség reátok nézve ez a bileki menet, mert a ti kötelességérzetetek erősebb volt, mint a halál félelme!

Barna Tibor.

Kun Béla szabadságolása ügyében szintén névszerinti szavazást kértek, de egyszersmind kérték a szavazásnak holnapra való halasztását is.

Lukács László mint kereskedelmi miniszter két törvényjavaslatot terjeszt be a japánországi és a portugáli kereskedelmi szerződés becikkelyezéséről.

A Ház áttér a napirendre, amelynek első pontja: névszerinti szavazás Vertán Etele szabadságolása ügyében.

Az elnök előbb az ülést felfüggesztette.

A szünet után megkezdtek a névszerinti szavazást, melynek eredménye szerint a Ház megtagadta a szabadságot.

Következett a névszerinti szavazás Ábrahám Dezső szabadságolása dolgában.

A Ház Ábrahámnak sem adott szabadságot.

Következett Kovács János szabadsága dolgában a névszerinti szavazás.

A képviselőház többsége a szabadságot megtagadta.

Elnök javaslatára a holnapi napirenden még egy névszerinti szavazás lesz, azután folytatják a véderőjavaslat tárgyalását.

Az ülés délután két órakor véget ért.

Hosszu kánikulát jósolnak a tudósok.

— A rendesenl nyolc fokkal magasabb a hőfok. —

Távirati tudósítás.

Budapest, július 21.

Néhány nap óta beköszöntött a kánikula, olyan gyilkos hőséggel, amilyenre kevesen emlékeznek. Kinzó, fojtó meleg bénítja az embereket, künn a szabad mezőn és bent a városokban. Előttünk az amerikai rémhírek, a tömegpusztító melegekről és mindenki arra gondol, hogy ezek a forró hullámok megérkeztek Európába új áldozatokat szedni. A budapesti meteorológiai intézet részéről H. Anderkó Aurél dr. egyetemi magántanár, a kiváló tudós a következő nagyérdékű és — sajnos — félelmetes fejtegetéseket közölte.

— Időjárásunkat általában szabályos és szabálytalan változások létesítik. A szabályos változásokat a földnek a nap körül való keringése és a saját tengelye körül való forgása okozza, a szabálytalan változások pedig a légnyomásban mutakozó légáramlások által állanak elő. A légnyomásban mutakozó áramlásokat légnyomási helyzetekből állapítjuk meg és erre szolgálnak a reggel hét órakor végzett észlelések Európa különböző pontjain. Ezeknek az adatoknak nyomán megszerkesztjük az időjárás térképeket, amelyek alapján aztán megállapítjuk azokat a területeket, ahol a légnyomás magasabb, illetve alacsonyabb, mint a környezete. A magas nyomású területeken az idő szépnek mondható, míg az alacsony nyomású területen, tehát ahol depressió van, ott rossz az időjárás. Már most a maximumos területen, ahol tehát szép az időjárás, úgy a nap sugárzása, mint a föld kisugárzása teljesen érvényre jut, úgy, hogy nyári időszakban, amikor a föld felmelegedése és a levegő is a legnagyobb, a hőség könnyen érthető.

— A mostani viszonyok között Európát nagy kiterjedésű maximum borítja, úgy hogy minden eshetőség megvan arra, hogy a levegő hőmérséke magas legyen. Mert a nap és a föld kisugárzása előtt semmiféle zavaró momentum nem áll. A tapasztalat szerint a maximumok lassan változtatják helyüket, a depressziók ellenben igen gyorsan. Ebből tehát következik, hogy a meleg napok még tartani fognak, még

pedig valószínűleg huzamosabb ideig, úgy hogy a hőség csökkenésére egyelőre nincs kilátás. Magyarországon jelenleg a hőmérsék sikterületen nyolc fokkal magasabb a normálnál. Egyes vidékeken két fokkal magasabb. Budapesten a normális nyári hőmérsék 21,8 fok, tegnap pedig 29,5 fokos meleg volt.

Ez a jóslat tehát rezervált tudományos hangon megjósolja a hosszú és talán még a mostaninál is forróbb kánikulát. Megkérdezték a tudós tanárt, hogy mi a véleménye az amerikai hőség-hullámok ideérkezéséről, mire kijelentette, hogy tudományosan ez nem helyes meghatározás, ellenben egy nagy kiterjedésű maximum jöhetett át a tengeren. Végül, hogy van-e kilátás a közeli időben esőre, erre nézve kijelentette a tudós, hogy nincsen, néhány csöpp talán esik, de komoly, hosszantartó eső nem lesz. Ami bizony elég félelmetes és vigasztalan.

Vigasztaló a mostani nagy hőség közepette, hogy volt már rosszabbul is. A krónikák bár nem éppen hiteles tudományos alapon, sokkal nagyobb melegekről is beszélnek. Ime egy kis statisztika a történelem legforróbb napjairól: 484-ben egyetlen szőlőfürt sem érett meg, az összes szőlőtőkék kiszáradtak, mielőtt gyümölcsöt hoztak volna, 638-ban az összes patakok folyók kiapadtak, 812-ben is irtóztató meleg uralkodott, a nép hité a szárazságot az akkor megjelent üstökösrel hozta összefüggésbe. 944-ben is oly nagy szárazság volt, hogy a tavak mind eltűntek a föld színéről s a döglött halak megfertőzték a levegőt, 1013. és 1014-ben az „emberek és állatok egváránt elhulltanak, mint a verebek”, 1165-ben forró szelek jártak s a gyümölcsöket, termést mind leperzseltek. 1186-ban már augusztus elején szüreteltek 1231-ben a Duna mentén olyan meleg volt a homok, hogy tojást főzhettek benne. 1277-ben az állatok elpusztultak, mert a takarmány mind elszáradt. 1304-ben a föld megrepedezett, a patakok eltűntek s óriási forgószelek jártak, melyek sáskajárást hoztak magukkal. 1420. szeptember havában a fák újra gyümölcsöt hoztak. 1513-ban a nagy meleg következtében lázjárványok voltak. 1500-ban az összes szántóföldek üresek maradtak, egy szem termést sem hoztak. 1679-ben a nagy meleg pestist hozott magával, 1701. 1702 és 1704-ben a gyümölcsök elszáradtak. Az 1718. évet mondják a krónikások a legmelegebbnek, a föld megrepedezett, az erdők meggyuladtak, fél évig egy csepp eső sem esett. 1761-ben a kánikula egyfolytában áprilistól októberig tartott. 1781-ben szintén lázas betegségek léptek fel járványszerűleg. A tizenkilencedik századnak 1846-ik és 1865-ik évről maradt ránk följegyzés, különösen nagy hősegről. 1865 nyarán két hónapig egy csepp eső sem esett, a kutak és kisebb folyók kiszáradtak. Rettenetes dolgok történtek akkor. Mértföldnyire kellett elmenni egy kanta vizért. Jókai Mór ír le néhány ilyen borzalmas részletet a Szerelém bolondjai című regényében.

SPORT.

+ A vasárnapi országos atletikai viadal. Az Aradi Testgyakorlók Köre vasárnapi országos versenyére tegnap véglegesen összeállította a sorrendjét. Részt vesz az ország különböző részeiből 10 egyesület összesen 54 atletával. Egyes számokban oly nagy számú nevezések vannak, hogy a versenyt megelőzőleg előfutások lesznek. Különösen a 100 yardos, 1/4 és 3 angol mértföldes, (két utóbbi kerületi bajnoki) számokon várható erős küzdelmek. A versenybírók elnöke Purgly László földbirtokos. A versenybírókban foglal még helyet Hamory

László dr. országgyűlési képviselő és Szerelémhegyi Jenő, a M. A. Sz. képviselője. A verseny az Aradi Athletikai Klub Török Gábor-utcai sporttelepén lesz. A verseny kezdete egy-negyed 5 órakor.

Téli színház fűtés nélkül.

— Szendrey Mihály panasza. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Megirtuk, hogy a városi építészeti bizottság e héten tartott ülésén ismét a színház örökös bajával, a fűtés kérdésével foglalkozott. Megállapították, hogy a próbaképen beállított gáz égőtestek nem felelnek meg s az örökké aktuális kérdés csak a központi fűtés bevezetésével oldható meg. A központi fűtés bevezetésére már tavaly adott be Kaefelle bécsi cég a városnak ajánlatot. Ismeretes azonban, hogy Lócs Rezső gazdasági tanácsnok még a múlt évben egy nagyszabású tervet terjesztett a közgyűlés elé, melyszerint ahelyett, hogy a már ugysem megfelelő színházépület javítására áldozna a város nagy összegeket, építsen új színház épületet. Az építészeti bizottság, miután Major Mihály színházi felügyelő jelentéséből kitűnt, hogy a központi fűtés bevezetésén kívül számos átalakításra is szükség van, s ezek a restaurálások ismét óriási összeget igényelnek, elhatározta, hogy egyelőre újabb befektetéseket nem eszközöl, hanem felszólítja a városi mérnöki hivatalt, hogy az új színház terveit és költségvetését sürgősen készítse el.

Az építészeti bizottság határozatát mindenképen csak helyeselni lehet. A régi színház tényleg nem felel meg már az igényeknek s új színházra sürgős szükség van. A hiba csak az, hogy míg az új színházról határoznak, elfeledkeznek arról, hogy a régi színházban legjobban is legalább három—négy szezonon át kell még játszani s ha a mostani állapotokon nem segítenek, ez majdnem lehetetlenség.

Erről panaszkodik az a beadvány is, melyet Szendrey Mihály színházigazgató adott be ma a tanácshoz. Elmondja ebben a beadványában a színházigazgató, hogy ily módon az építészeti bizottság dacára a legnagyobb jóákaratnak, teljesen tönkreteszi a közelgő színházévet. A közönség ugyanis értesülve arról, hogy az új színház terve miatt a mostaniban az állapotok nem fognak változni, kerülni fogja a színházat a szezon épügy tönkre lesz téve, mint a tavalyi. Lehetetlenség, hogy a színházat két-három évig ne fűthessék csak azért, mert a város egy új színház felépítésének tervével foglalkozik. A közönség szempontjából is türethetetlen állapot ez. Jelenleg ugyanis a belépődíjért a közönség azonkívül, hogy az előadást végig nézi, ráadásul reumát, csusz, hülést s más betegségeket szerez a színházban. Ily körülmények között bérletet sem lehet csinálni, mert épen a bérletkik állandóan látogatják a színházat, vannak a legjobban veszélyeztetve. A színházigazgató új szerződésénél fogva épen ez év októberétől kezdve évi hatszáz koronát fizet a városnak a fűtésért, holott a színházat fűteni jelenleg lehetetlen. Végül kéri Szendrey a tanácsot, hogy a központi fűtést a színházba még ebben a szezonban vezesse be.

Szendrey kérelme teljesen jogos és minden tekintetben megfelel a közönség igényeinek is. Aki már ült egyszer télen az aradi színház nézőterén, az tudja, hogy mit jelent ez. Nem is beszélünk most arról, hogy a téli szezonban a színészek is állandóan betegeskednek, mert a színházban, ha ez egyáltalán lehetséges, még rosszabbak és türethetlenebbek az állapotok. A tanács minden valószínűség szerint helyt ad

Szendrey jogos kérelmének és elrendeli a központi fűtés berendezését úgy, hogy még megérjük azt, hogy az aradi színházban is végig lehet nézni télen egy előadást a meghülés veszélye nélkül. Megteheti ezt annál is inkább, mert a fűtő testeket az új színházban is fel lehet használni.

Feljelentett poloskák.

(Panaszos levél az aradi rendőrséghez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Ez kérem megtörtént, vagy mint a népszerű olvasmányok címe alatt szokott diszelegni, „igaz történet az életből“, ha mindjárt egy kissé humorosan hangzik is a cikk címe.

Bleier Jakab, a honetói cementgyár tisztviselője elkeseredett hangú levelet írt az aradi rendőrfőkapitánynak.

... van-e tudomása Főkapitány urnak, hogy Aradon nem lehet aludni? Ha nincs, úgy én ezt ezennel bejelentem. Tegnap ugyanis hosszas viaskodások után az egyik aradi szállodában a poloskák kiindítottak az ágyból és az éjszakát kénytelen voltam ébren tölteni.

Megértem az elkeseredését a panaszt tevő tisztviselőnek, s azt hiszem velem együtt még igen sokan osztoznak részvétellel a sorsában. Nekem legalább a detektivhistoriáknál rémesebb emlékek jutnak az eszembe, fáradtan átvirrasztott, vagy széken ülve átbóskolt éjszakákról.

Nem tudom Bleier Dávid mit értett a „kiindítás“ szó alatt, de elképzelem, mert sohase fogom elfelejteni, hogy engem egy borzalmas éjszakán a vérengző kis háziállatok szintén kiindítottak az ágyból. Egy kis vidéki város egyetlen szállodájában, ahova a kulturával együtt vagy anélkül szintén betelepültek a nyári akasztófahumor e kicsi, de kellemetlen alanyai. Mig a gyertya égett, addig hagyján, hanem aztán a sötétben. Egy vérszomjas tatársorda semmi hozzájuk képest. Sok hiábavaló kísérlet után aztán kiindultam az ágyból, az asztal tetejére tettem a párnát, oda feküdtem le. Ötletem kéjes boldogsággal töltött el s már lehunytam a szemem, mikor egy gyenge kis koppanást hallok a párnámon. Gyufát gyujtok és ime ott látom a poloskanemzettség egyik legesszenciálisabb kezdeményezőjét, egy sokat nélkülözött és elszánt dugonicsitust. Nem lehetett rajta kifogni: a plafonról vetette le magát fekvőhelyemre: És én egy cseppet sem találtam mulatságosnak, hanem felkeltem és elmentem sétálni.

Bleier Jakabnak azonban igaza van, mikor nem hagyja annyiban a dolgot, mert elvégre mindenki megkövetelheti, hogy a pénzéért nyugodtan alhasson. S a rendőrség a szállodákról alkotott szabályrendelet alapján azonnal meg is indította az eljárást a kellemetlen szállodai vendégek kiakoltatására. Felhivatták Bleier Jakabot, aki elmondta, hogy kalandos álmatlan éjszakáját a Vaspálya szállodában töltötte.

És a derék kis állatok, amelyek az ágyak hasadékaiban és a fal apró lukacskaiban ébren figyelnek egy-egy fáradt utasra, vagy gyönyörökre vágyó szerelmes párra, nem is sejtjük milyen veszedelembé kerültek. Eddig is sok zaklatásnak voltak kitéve és sokan életükkel fizettek mindennapi kenyéréért, pedig eddig csak magánfelek üldözése fenyegette őket. A gyilkoló szerek egész sorozatát alkalmazták romlásukra eddig is, de mi lesz akkor, ha a hatóság is fellép ellenük? A rendőrség ugyanis ki fog szállani a helyszínére és ha a tapasztalatok tényleg igazolni fogják a tisztviselő vádjait, akkor a rendőrség irgalom nélkül kiakoltatja a nyári álmok kegyetlen megrontóit.

Vádirat Holtzer Mihály ellen.

(Kiknek a nevei szerepelnek a bűnös váltókon)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad július 21.

Holtzer Mihály aradi kereskedőt ez év március 4-én tartóztatta le az aradi rendőrség harmincegyes rendbeli magánokirathamisítás büntette miatt s miután Holtzer beismerte, hogy a rendőrség által lefoglalt 102 darab eredeti váltó nem létező személyek elfogadói névalírást meghamisította s a váltókat Tóth József aradi tőkepénzesnél leszámitoltatta, átkisérték őt az ügyészség fogházába.

Az aradi kir. törvényszék vizsgálóbírája elrendelte a kereskedő ellen a vizsgálati fogságot és ezt úgy a törvényszék, mint a nagyváradi kir. tábla vádtanácsa helybenhagyta és Holtzer még ma is vizsgálati fogságban ül. A kir. ügyészség ma küldötte meg a vizsgálóbíróknak vádiratát, amelyben a vizsgálati fogság fenntartását kéri, egyszersmind vádat emel Holtzer ellen a Btkv. 383. szakasza 2. bekezdése szerint minősülő és büntetendő egy rendbeli folytatólag elkövetett csalás büntette és a büntetőtörvénykönyv 401. szakaszába ütköző és a 403. szakasz szerint minősülő 38 rendbeli magánokirathamisítás büntette miatt.

A vádirat elmondja, hogy Tóth József aradi lakos éveken keresztül váltókra kölcsönöket nyújtott Holtzer Mihálynak oly módon, hogy Holtzer Mihály a váltókon szereplő elfogadókat előkelő, gazdag birtokos embereknek adta ki, akik a céggel üzleti összeköttetésben állnak s akiknek sürgősen pénzre volt szükségük. Mikor Tóth József fölmutatott Sarlot Domokos aradi főkapitányságnak egy 3500 koronáról kiállított váltót, kitünt, hogy nemcsak ezen az egy váltón szereplő elfogadó neve hamisítvány, hanem Tóth József feljelentésére folyamatba tett nyomozat és vizsgálat során bebizonyult, hogy a bűnjelként lefoglalt 140 darab váltón szereplő egyének nevei mind hamisítványok.

A vádirat szerint a következő nevekre történt a hamisítás: Deutsch Mór, Sármezey Artúr, Kintzig Vilma, Steiner István, Virág Gyula, Kráitz Leo, Purgly Géza, Domány Géza, Szilágyi Mihály, Schmidt Ákos, Laczay Károly, Zalai Tibor, Pintér Árpád, Friedman Elemér, Vásárhelyi Gábor, Vásárhelyi Antal, Purgly István, Babó István, Jakabffy Leó, Lagy Lajos, Nahot Ödön, Vertán Imre, Kintzig Imre, Eleméri István, Kormos Károly, Kapdebó Gábor, Kovács Sándor, Novák Kornél, Fényes Nándor, Szabó Lajos, Czárán Leo, Vásárhelyi Blanka, Bohus Antal, Darányi Miklós, Kocsis Géza, Czárán Árpád, Szántay Mihály, Schenk Aladár, Mártonffy Gyula, Spilka Antal, Urbán Imre, Biró Antal, Jakabffy Lázár, Steiner Kálmán, Kormos Rudolf, Bogdán Péter, Ballay Sándor, Nyári Lajos, Friebeisz Miklós, Molnár Lajos, Nopcsa Béla báró, Steiner Kálmán, Fekete Péter, Moller Mihály, Fábán Ernő, Varjassy Béla, Molnár Lajos, Vásárhelyi Dávid, Szalay Kálmán, Friebeisz Mihály, Szalay Lajos, Purgly Mihály, Krausz Illés, Möller Ádám, Steiner László, Rosnai Tivadar, Kintzig Péter, Szathmáry István, Molnár István, Remetei Béla, Verzár Antal, Szilágyi Ödön, Szalay Mihály, Darányi Miklós, Sarkadi Antal, Habereger Miklós, Cárán Lipót, Prohászka Nándor, Kocsis Béla, Halasi Andor, Urbanek János, Sármezey Gyula, Faragó Árpád, Domány Géza, Habereger Károly, Vásárhelyi Béla, Sármezey Géza, Purgly Gábor és Königsberg Lajos gróf.

A vádirat szerint egy másik kategóriája a hamis váltóknak az, amelyen a névalíráások hamisak ugyan, de azok bebizonyítottan csak Holtzer Mihály kezétől származnak és ezeken mint elfogadók a következők szerepelnek: Reicher Károly, Steiner Jakab, Károlyi Gyula gróf, Scherhag H. és fia, Friedmann Béla, Kovács Albert, Hanthó István, Justh Gyula, Papp Béla, Lócs Rezső, Virágh Lajos, Szalay Antal, Vajda Antal,

Urbán Iván, Tedeschi Viktor, Nachtschel Ödön, Müller J. és fia, Kocsis Lajos, Erdős Lajos, Lukács Gyula, Jakabffy Géza, Kalmár Nándor, Szántay Lajos és Sarlot Domokos.

A ügyészi vádirat felsorolja azután a vizsgálat és a nyomozat során Holtzer bűnösségére produkált bizonyítékokat, majd hivatkozik a vádlott beismerő vallomására és kimutatni igyekszik, hogy a vizsgálat során történt visszavonásnak az az indoklása, hogy a rendőrség őt vallomásra kényszerítette, nem állja meg a helyét, mert ezt megcáfolja Green Nándor, Szecepkowszky Teofil és Balla János vallomása, továbbá elképzelhetetlen az, hogy Tóth József sok nagyértékű váltóblankettát rontson el, csupán azért, hogy Holtzer Mihálynak bajt okozzon.

Az ügyész Holtzer József ellen is vádat emelt, de bizonyítékot produkálni ellene nem tud.

A titokzatos hajó.

— A technika legújabb diadala. —

Távírási tudósítás.

Berlin, július 21.

A lapok megírták, hogy milyen érdekes találmánnyal kísérleteztek a minap Berlin közelében: a Wannseen: egy Wirth nevű technikus föltalált egy készüléket, a mely villamos hullámokkal kormányozni tudja a partról a vizen lévő csónakot és kisebb hajót. A kísérletről, a mely nagyszerűen sikerült, röviden mi is megemlékeztünk már, most azonban részletesebb leírást is kaptunk a csodálatra méltó és nagy hivatású találmányról, a mely mindenütt feltűnést keltett. A Wirth-féle kormányozható hajónál nem elektromos erőátvitelről van szó, hiszen a hajtórót a hajón lévő akkumulátorok adják: annyira nem fejlődött még a technika, hogy sok löerőnek megfelelő villamos energiát a levegőn át szállítani vagy fölfogni tudnának. Ennél a készüléknél csupán arról van szó, hogy villamos hullámokkal, a melyeket a hajón föllállított légvezető fog föl, a kormánykészüléket irányítani lehet az üres hajón. Az átvitt hullámok ugyanis olyképen befolyásolják a fölvevő-készüléket, hogy a megadott parancsszó biztosan teljesül, a hajó kormányja engedelmeskedik.

A készülék biztossága a legnagyobb mértékben meglepte azokat a technikusokat, a kik a minapi próbán jelen voltak. De Wirth nemcsak a parancsoló és engedelmeskedő készüléket csinálta meg, hanem azt a készüléket is, a mely visszajelenti a partra, hogy a parancs már teljesítve van. A jelentést színes lámpa végzi. Ha például a kommandó jobbra irányítja a hajót, a jobboldalon kigyulad egy zöld lámpa. A baloldali mozdulatot vörös lámpa jelzi s minden más mozdulatot más és más színű villamos lámpa. A kormányzókészülék mechanizmusáról nem lehet semmi pontosat sem tudni, mert a föltaláló, szabadalma védelmére, titokban tartja. Csak sejteni lehet tehát, hogy milyen és a tipikus kormányzókészülékekről lehet némileg következtetni az új készülékre. Mindazáltal érdemes a villamos hullámokkal való kormányzás ismert lehetőségeiről beszélni. Látni fogjuk, hogy ez idő szerint ötféle módja ismeretes ennek s ezeket nagyrészt alaposan ki is próbálták már.

Minden esetben van a parti állomáson egy egyenes légvezető árbóc, a melyből az elektromos hullámok a hajón lévő légvezető árbócba áramlanak. Lehet ugyanegy hosszúságú hullámokkal dolgozni, ebben az esetben a partron és a hajón lévő készülékeket össze kell egyeztetni. Ha ilyenkor szikraáramot küldenek a partron lévő készülékben, akkor a hajón oly hatás tá-

mad, a mely a visszafelé szolgáló készülékben gyöngye battria-áramot fejleszt. Ezt az eljárást kétféleképpen lehet csinálni: kombinációs és továbbkapcsoló eljárással. A kombinációs eljárásnál egy sorozat rövidebb és hosszabb hullámot eresztünk meg bizonyos kommandó gyanánt, a melyek a dróttalan táviró Morse-gépen maguktól leíródnak. A távolból való kormányzásnál azonban minden ilyen hullám egyenest a kormány szerkezetre hat. Ha tehát a kombinációs eljárásnál a parti készülék ezt a Morse-jelet adja! —... akkor a kormány jobbra irányít, míg a — — jel balra és így tovább. A kombinációs eljárás tökéletesítésén jelenleg a norvég Hovland dolgozik.

Lehet azonban egyszerű, rövid áramlökéseket is adni s ezeket egy kapcsoló vagy kerékes készülékre irányítani, amely a hajónak alkalmas helyén föl van szerelve. Ebben az esetben minden áramlökés a fogaskeréknek egy foggal előre irányuló forgását idézi elő. Ezen a keréken különböző kontaktusok vannak, amelyek állásuk különfélesége szerint különböző készülékeket hoznak mozgásba. Külön készletű készülék gondoskodik arról, hogy csak olyan parancsokat teljesítsen a kormányzóképezülék, amelyek kontaktusánál a kerék hosszabb ideig állt. Ezt a készüléket *Zerebotani* fizikus nagy sikerrel használta távolból való kormányzásra. Ugy látszik, Wirthnek a készüléke rokon ezzel.

A harmadik eljárás különböző hosszúságú hullámokkal dolgozik. Egyszerű kapcsoló manőverrel megváltoztatja a kibocsátott áramok hosszúságát minden kommandónál s a különböző hosszúságú hullámokat a hajón elhelyezett rendkívüli pontosságú készülékekkel fölfogatja, amelyek a kormánykészülékkel közvetlen összeköttetésben vannak. Ennek a rendszernek a kidolgozásán Hammond amerikai elektrotechnikus dolgozik, aki Wirthnek a kísérletein is jelen volt.

A negyedik rendszer az ugynevezett szinkroisztikus egyidejűségi rendszer. Tegyük föl, hogy a parti állomáson és a hajón egy-egy áramú van elhelyezve, a mely teljesen egyenlő sebességgel jár. Mondjuk, hogy mind a kettőnek a mutatója a zérón van s az áramú ki van kapcsolva. Egyetlen egy hullámmal bekapcsolhatjuk a két szerkezetet s akkor a mutató ugyanannyi szám fölött szalad el a parti állomáson, mint a hány kontaktusfej fölött fut el a hajón lévő szerkezet mutatója. Már most, ha a parton lévő óra mutatója a hetes szám fölött van, akkor a hajón lévő óráé a hetedik kontaktus fölött. Ha aztán a mutató a megadandó parancsnak megfelelő kontaktuson van, akkor nem kell már csak még egy hullám, s a kormányzóképezülék végrehajtja a kommandót. A harmadik hullám visszaveti a mutatókat eredeti helyükre.

Az ötödik módszer az akkord-módszer. Itt hat különböző fejlesztő-készülék van, a mely összeköttetésben van a parti állomással s hat különféle hosszúságú villámos hullámot produkál. A hat hosszúság hat különböző hangnak felel meg. A hajón lévő légvezetőn hat fölfogókészülék lóg, a melynek mindegyike csak bizonyos meghatározott mennyiségű hullámot vesz föl. Ez a készülék még csak félig kész, ma még az alapelvei sincsenek teljesen kidolgozva.

Mindebből kitetszik, hogy a távolból való kormányzás igen élénken foglalkoztatja a tudósokat, s az angolok már távolból kormányozható torpedóhajókat is csináltattak.

Szerencsétlenség a Gutzjühr-villában.

— Átlőtték Thomka Zoltán huszárszázados karját. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Súlyos baleset érte ma délután Thomka Zoltán huszárszázados a kiváló távlóvágót, aki úgy tisztársai, mint az aradi társaság körében nagy népszerűségnek és közszeretetnek örvend. A százados látogatóban volt Gutzjühr Mihály földbirtokos villájában. A társaság a villa kertjében üdögölt és beszélgetett. Szó került a különböző rendszerű revolverekről s e közben többen elővették fegyvereiket, hogy szerkezetének előnyeit megmagyarázzák.

Egyszerre közvetlen egymás után két lövés dördült el s Thomka százados ijedt kiáltással megtántorodott. Barátai rögtön odaugrottak és hamarosan konstataáltak, hogy a kapitány bal karján két sebből is vérzik. A társaság egyik tagjának revolvere érthetetlen okból kétszer egymásután elsült és mindkét golyó a százados kissé felemelt bal karján hatolt keresztül. Az egyik golyó a karon áthatolva a kapitány jobb melléhez ütődött de teljesen erőtlennül, úgy hogy sebet nem ütött rajta.

Thomka százados a baleset után azonnal bérkocsiba ült és behajtatott a megyei kórházba, ahol Birkenhauer Mihály dr. kórházi orvos vette kezelés alá. Kimosta és bekötözte a sebeket, amelyek szerencsére nem súlyosak.

A kapitány a szerencsétlenségről azonnal jelentést tétetett ezredparancsnokságának, mire hamarosan megjelent a kórházban Könyi dr. ezredorvos több huszártiszt kíséretében. Miután Thomka elég erősnek érezte magát, kocsit hozatott és Valerián huszártóhadnagy kíséretében lakására hajtatott.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste a lakásán Thomka Zoltán honvédhuszárkapitányt, aki ágyban fekvé a következőket mondta el a balesetről:

Ma délután látogatóban voltam kinn Gutzjühréknél a villájukban. A kertben voltunk lenn az egész családdal. Revolvereket nézegettünk, s a különböző típusú Browning-revolvereket vizsgálattuk. Miközben így nézegettük a revolvereket, s azok előnyeit vitatgattuk, barátom kezében elsült az egyik Browning kétszer egymásután, s mind a két golyó a balkaromat átlította. A sebesülés jelentéktelen, mert a golyó sem csontot, sem izületet nem ért s csupán a huson hatolt keresztül. Az egész eset nem valami nagy dolog, s magam sem tulajdonítok valami nagy jelentőséget a megsebesülésemnek.

Birkenhauer Mihály kórházi orvos, aki a sebesült százados első segélyben részesítette a következőket mondotta:

— Thomka Zoltán százados fél öt óra tájban bérkocsin jött be a kórházba, előadta, hogy mi történt vele és én azonnal megvizsgáltam a sérüléseit. Bal karján, közvetlen a könyök alatt négy seb volt. A sebek két golyótól származtak, amelyek a kar külső részén hatoltak a testbe és az egész alsó kart keresztül furva a mellső részen jöttek ki. Ezenkívül a jobb mellel is konstataható volt kisebb átésből eredő sérülés. Valószínű, hogy az egyik golyó, amely karját átfurta, fáradtan ütődött jobb melléhez, de sebet rajta nem ejtett.

— Miután feltehető volt, hogy valamelyik golyó a karcsontokat is megsértette Röntgenkészülékkel azonnal megvizsgáltam a százados karját. Szerencsére azonban a golyók utja a karcsontok mellett haladt el és a csontok teljesen épen maradtak. Erre kimostam a sebeket

és bekötöttem. A sebek nem nagyon súlyosak és hamarosan be is fognak gyógyulni. Komplikációk aligha fognak beállani. A könyök mellett van ugyan egy kisebb vérömlény, ami esetleg el fog genyenedni, ez azonban alig hátráltatja a gyógyulást.

Könyi ezredorvos Thomka kapitány sérüléséről a következőket mondta:

A baleset részleteiről nem tudok. Azt azonban mondhatom, hogy a sebesülés egyáltalán nem súlyos, sőt rendkívül könnyű természetű. A golyó a balkart sértette meg, keresztülhatolt a huson, azaz jobban mondva inkább csak a bőrfelületen. A seb egyáltalán nem veszélyes; Thomka kapitány két nap múlva már elhagyhatja a szobáját, a seb teljes begyógyulása pedig körülbelül hét-nyolc napot vesz igénybe.

Fenyeget-e Aradon a vízhiány?

— Szathmáry Károly zörgöndök nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Amerikában hetek óta gyilkos hőség uralkodik, még pedig olyan arányokban, hogy az amerikai lapok statisztikai táblázatban foglalják össze napról-napra, hogy a hőség melyik városban hány áldozatot követelt. Az amerikai „hőhullám” ezen a héten Magyarországra is eljutott, legalább is olyan tikkasztó, egyenletes forróság árad az egész országra, amely vetekedhet az amerikaival.

A hőséget pedig nemcsak az izzadó emberek érzik meg, nemcsak a kávéosok és vendéglősök tapasztalják a hűsítő italok nagyarányú fogyásában. Az ilyen tartós és rendellenes meleget talán elsősorban a vízvezetékek érzik meg. Igen sok városból érkezik máris híre, hogy a vízvezeték nem funkcionál megfelelően, kevés a víz és külön rendszabályokra van szükség, hogy a közönséget többé kevésbé elegendő ivó vízzel elláthassák. Ami érthető is: a meleg napokon hirtelen és fokozatosan emelkedik a vízfogyasztás, a vízvezetési csövekben fölmelegedett vizet hosszasan kiengedik, hogy valamivel hidegebb ivóvízhez jussanak, a fürdőszobák pedig egyenesen akószámra nyelik a vízvezeték vizét. Evvel szemben azonban a vízvezetékek szolgáltató képessége nem fokozódik, sőt a tartós hőséggel együttjáró szárazság révén inkább csökken, ha nem is észrevehetően.

Arad közönségének ez idő szerint legalább is nincsen oka panaszkodni a vízvezetékre. Friss és jó vizet kapunk és a mennyiség ellen sem emelhető alapos kifogás. A váratlan és szokottnál nagyobb forróság azonban, mintha a jól működő vízvezetéknek is galibát okozott volna. A hőség az aradi utcákon is tűrhetetlen, még árnyékokban is kővér izzadságcseppeket sajtotól ki a széles szalmakalapok, könnyű vászon és lüszterruhák alól. A tikkadás ellen menekülést, enyhülést kereső ember azután mindennel elégedetlen. Kevesli a fák koronájának az árnyékát, sokallja a port, szeretné, ha az utcákat többet és jobban öntöznék.

Amiben tulajdonképpen igaza is van. Ilyen melegben elég kevés porra, elegendő nagy árnyékokra, eléggé bőséges öntözésre nem is akadhat az ember. Igen sok aradi polgár fejezte ki elégedetlenségét a felett, hogy az utcákat nagy időközökben és kissé felületesen locsolják, még pedig az öntöző emberek állítása szerint azért, mert kevés a víz. Ugyanilyen panasza van a fürdőszobával rendelkező boldog halandóknak is, akik azon keseregnek, hogy hasztalan akarják a hőséget fürdészel elviselhetőbbé tenni:

a fürdőkhadokban a nap egyes szakaszaiban alig jön víz.

A vízhiánynál nagyobb esapás nyári forráság derekán nem is érhet egy várost és különösen érzékenyen sújtaná ez az eset Aradot, ahol még az is meg van nehezítve, hogy a netán gyengén működő vízvezeték hamarosan kibővítsék. Az aradi vízvezeték megváltási összegének megállapítására tudvalevőleg per folyik és ennek tartamára zárgondnok igazgatja a vízvezetékét. A baj természetesen nem a zárgondnokságban van, hanem abban, hogy annak tartama alatt a városnak nincs joga kiterjeszteni a vízvezetékét.

Fenyegető és beláthatatlan következményű veszedelem lenne a vízhiány Aradon. Már pedig a fentebb felsorolt panaszok, amelyeket az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez is eljuttattak, arra engednek következtetni, hogy vízhiány van készülöben. Éppen ezért szükségesnek látszott, hogy illetékes helyen szerezzünk fölvilágosítást arról, hogy fenyegeti-e Aradot vízhiány réme, vagy sem.

Munkatársunk fölkereste Szathmáry Károlyt, a vízvezeték zárgondnokát és a városi gépüzemek igazgatóját, akitől megkérdezte, hogy lehet-e tartani vízhiánytól. Szathmáry Károly a következőkben adta meg a fölvilágosításokat:

— Vízhiányról nincsen szó. Hozzánk — a vízvezetési igazgatósághoz — eddig semmiféle panasz nem érkezett, amiből arra következtethetnék, hogy a vízvezeték nem ad elegendő vizet. Az lehetséges, hogy egyes fürdőszobákban nincsen viz, vagy nincsen elég viz. De ennek a háziur az oka, aki annak idején kis vizórát építtetett be és a kis vizórán keresztül nem tud egyszerre a nagyobb vízfogyasztásnak megfelelő elegendő mennyiség átfolyt. Tesék nagyobb vizórát beépíttetni és akkor akadálytalan lesz a vízszolgáltatás. Éppen így van a dolog az utcák öntözése miatt tett panaszokkal. Az öntözést a város végezteti. A vízvezeték annyi vizet ad az utcák öntözésére, amennyit a város megfizet. Ha a város a vízvezetési számláját nagyobb utcai öntöző vízfogyasztással akarja megterhelni, csak be kell jelentenie.

— Mégis mekkora most Arad vízfogyasztása? — kérdezte munkatársunk.

— Pontos számadattal nem szolgálhatok, különben is ez a szerződés pontjaiba vág... Természetesen az ilyen nyári melegben a vízfogyasztás erősen, sőt kezdetben rohamosan emelkedik. Annyit mondhatok, hogy a vízfogyasztás nem olyan nagy, hogy még esetleges további emelkedést is ne tudna a vízvezeték baj nélkül ellátni. Ezideig csak a harmadik kutat kapcsoltuk még be a vezetékbe...

A vízvezetési zárgondnok megnyugtató szavai után aligha kell aggódni Aradon vízhiány miatt. Van viz elegendő, csak a pénz nem kell sajnálni érte. Olyan veszedelem pedig épenséggel nem fenyeget, aminőben például a jó brassóiaknak van részük, akiket harangozással figyelmeztet a város esténként arra, hogy elzárják a nehezen működő vízvezetékét éjszakára és nem lesz viz reggelig, amikor az ismét megtelt rezervoár megnyitja mennyei áldásként várt csatornáit.

A mozgó-bizottság.

— A parkoktól a konyhakertészetig. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Nyaranta a közigazgatás se olyan, mint máskor. Az üléseket a bizottságok nem tartják meg fülledt szobában, asztalok mellett, hanem sétálva és kocsikázva. Legalább így teljesítette misszióját ma a város park- és kertészeti bizottsága, amelyet Lócs Rezső gazdasági tanácsos hívott össze egy kis mozgógyűlésre.

Legelőször a parkokat tekintették meg. A Salacz-park megtekintése közben került közbeszédre az a terv, hogy a kulturpalota „előtere” kedvéért a Salacz-park egy részét ki akarják vágni.

— Azt nem engedjük: Az fölháborító lenne, — mondta Domány József. Csinálják meg a palotát előtér nélkül.

A Baross-parkot szánandó állapotban látták: a kulturpalota építkezése, annak munkálatai szinte egészen lefoglalták maguknak ezt a kis üdülőhelyet. Hogy a szánakozás oka a jövőre még nagyobb legyen, Lócs Rezső tanácsos megemlítette az ideát, amely a torony alatt fölmerült:

— Az új téli színház a Baross-park másik szögletébe, a mostani kioszk helyére volna építendő. A kioszokra ugyanis ráfizet a város, a két palota pedig: a kulturpalota és a színház pendantja lenne egymásnak.

— Ezen ráérünk összeveszni — mondták a bizottságban, — olyan távoli terv ez!

Megtekintették a Kossuth-parkot, amely még nincsen készen. A Boros Béni-tér felől való oldala, amely architektónikus mű, nincsen megtervezve, s a kivitele így későbbi dolog. Hiányzik a park vaskerítése is, amelyet a város megszavazott, de a miniszternek jóváhagyása még nem érkezett meg.

Kevesen tudnak róla, hogy a városnak kis fenyő-nevelője van. A Dezső-utcában levő városi telken van ez; konyhanövények aljában tízezer különféle fajú fenyő-csemetét nevelnek itt.

— Ha négy évesek lesznek — magyarázza Szabó városi főkertész — darabjéért egy-két koronát kap a város.

A polgárság tehát nem is sejt, milyen érték kamatozik a Dezső-utcában.

Innet a városi kertészetbe mentek, amely már tökéletes, hivatását szépen betöltő intézménye Aradnak. A kertészet jövedelméből szép új üvegházat készítették s e mellett az fedezi a parkozás összes jövedelmét.

A négy üvegház közül kettő valóságos szanatóriuma a déli növényeknek; beteg pálmákat, kaktuszokat, fikuszokat ide ad a közönség gyógyítás és nyári eltartás végett. Némelyikén a bizottság különösebb figyelmet fordított a konyhakertészetre, amelynek cikkei mindennap kinn vannak a piacon. A tapasztaltak hatása alatt a bizottság a tanácsnak — amint az előző esztendőben is, — a városi főkertész megjutalmazása iránt tesz előterjesztést.

Végül hosszabb kocsitúra következett. A város tudvalevően egyik nagyobb birtokát azzal a kikötéssel adta bérbe Faragó Gyulának, hogy azon fokozatosan mind nagyobb területet konyhakertészet céljaira fordítani s annak termékeit az aradi piacon elárni köteles. Ennek ellenőrzésére ment ki a bizottság a Faragó-tanyára.

Hát az igazán megtekinteni való. Hatvan hold, a legkülönfélébb konyhanövényekkel beültetve, gondosan kezelve. A telepet három kut öntözi állandóan, a melyek közül kettőt benzín-motor hajt. Az egyes táblákon gyönyörűen fejlett, gondosan nevelt paradicsomok, paprikák, uborkák és egyebek. Harminc-negyven munkás dolgozik, részint az

öntözés, részint a gyomlálás, kötözés és egyéb munkálatok körül.

A bizottság nevében Lócs Rezső tanácsos Faragó Gyulának meleg hangon fejezte ki elismerését a mintaszerű konyhakert-telep fölött s csak azt kívánta, hogy Faragó kimutatást küldjön be arról, hogy mily mennyiségű konyha-veteményt szállít az aradi piacra, s hogy az a piacon csak a nagyközönség számára adassék el. A város bérlője kijelentette, hogy mindakét kívánságot készséggel teljesíti.

Fél hét tájban járt az idő, a mikor a bizottság a meleg, poros utról hazajött.

— Jövőre már automobilon megyünk ki, — vigasztalta Lócs a bizottságot. Addigra érvényre jut a város határozata, amely a város fogatját beszünteti és az automobilt teszi uralkodóvá a kiszállítások és a mozgó bizottságok céljaira.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elutasított semmiségi panasz. Megirtuk, hogy az aradi kir. törvényszék Hartmann Samu kereskedőt orgazdaságért és súlyos testi sértésért összbünteteskép három havi és egy heti fogházra ítélte. A Kuria a beadott semmiségi panaszt visszautasította s így az ítélet most már jogerős.

§ Elített szélhámosok. Kecskemétről jelentik: Wácher Lajos rendőr Magdics István borbélyal szövetkezve az elmúlt sorozás alkalmával katonai orvosoknak öltözve hadköteles legények szüleiktől több ezer koronát kicsaltak azzal, hogy fiaikat kiszabadítják a katonaságtól. A rendőrség rájött a manipulációra s a két szélhámos felett ma ítélkezett a kecskeméti törvényszék. Wácher, négyévi, Magdicsot pedig négy és fél évi fogházra ítélte.

§ A torkoskodó kis leány. Bécsben az egyik kerületi járásbírószágon tegnap egy fiatal leány jelent meg az apjával. A leányt azzal vádolták, hogy pénztárcát lopott, amelyben tizenkét korona volt. Az apán meglátszott, hogy nagyon rösteli gyermeke vétkeit s minden áron elakarta róla hártani azt a látszatot, mintha rosszaságból követte volna el a lopást. Szinte verejtékezett ebbeli fáradságában s egyre másra törülgette a homlokát.

— Én kérem tisztességre neveltem a gyermeket, — mondta az igazgatóságtól remegő hangon. — Csak egyszerű mesterember vagyok, de tetőtől talpig becsületes ember vagyok. A leányom, aki most fejezte be tizenötödik évét, a legjobb és legszorgalmasabb tanuló volt az iskolában. Otthon is jól viselte magát mindig. Csak egy hibája van: torkos. Szegény embernek pedig nem futja torkosságra. A lopást is csak torkosságból követte el. A pénztárca tartalmát ugyanis mind cukrászsüteményre és cukorkára költötte. A keservesen zokogó leányka is azt vallotta, hogy s mikor a pénztárcát megpillantotta ismerősénél, a kinél látogatóban volt, első gondolata az volt, hogy mennyi habos tortát lehetne azon a sok ezüst forintot vásárolni, a mi a tárcában csörgött. Az ismerőse letette a pénztárcát az asztalra s kiment a konyhába egy percre és ő nem tudott ellenállni a kísértésnek. A bíró egy napi elzárásra ítélte el a torkos leányt, az ítélet végrehajtását azonban hat hétre fölfüggesztette, hogy indítványt tessen a büntetés elengedésére.

§ A gépgyár tolvajai. Budapestről jelentik: A Röck-féle gépgyárban az utóbbi időben észrevették, hogy a munkába adott rézből sok hiányzik, jöllehet a gyártelepre éjjel-nappal alkalmazott örök vigyáznak. A múlt hét egyik éjjelén megfigyelték az őr és arra a meglepetésre jutottak, hogy a mint a munkások elmentek, az őr zsákszámba

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-lékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

adja át a kerítésen a már előre elkészített rézdarabokat. A rendőrség letartóztatta Fodor János úrt, a ki bevallotta, hogy Horváth Károly és Öry József munkásokkal már hosszabb idő óta lopkodják a rezet, amelyet a munka befejezte után Fodor a gyár kerítésén át szokott kiadni társainak. Az ellopott árut aztán elvitték Fazekas Kajetán óskavaskereskedőhöz, aki jó pénzért megvette a rezet. Az orgazda tagadta ugyan a bűncselekményt, de Fodor rávallott, hogy Fazekas adta a zsákokat, Horváth pedig azt vallotta, hogy Fazekas biztatta őket a lopásra azzal hogy nekia rendőrök jó barátai s így nem kell semmitől sem félniök. — A rendőrség a tolvajokkal együtt letartóztatta Fazekas Kajetánt orgazdaság gyanuja miatt. Szlavok Ferenc vizsgálóbíró a letartóztatást mind a négy terhelt ellen elrendelte. Fodor, Horváth és Öry ebben a végzésben meg is nyugodtak, Fazekas Kajetán ellenben szabadlábra helyezését kérte. A vádtanács ma — minthogy a nyomozás most már meg sem hiúsítható, — el is rendelte Fazekas Kajetán szabadlábra helyezését.

Letartóztatott temetkezési vállalkozó.

— A felesége jelentette fel. —

Távirati tudósítás.

Szeged, jul. 21.

A szegedi rendőrség ma este nyolc órakor letartóztatta Fodor Jenő temetkezési vállalkozót. A letartóztatást hosszas kihallgatás előzte meg, amelyen tizennégy rendbeli váltóhamisítás büntette derült ki Fodor Jenő ellen. Ismerősei már régen suttognak arról, hogy valami nincs rendben Fodorék háza körül. A brutális ember igen sokszor heves jeleneteket rögtönzött otthon és ilyen alkalmakkor feleségét véresre verte. A mai letartóztatás előzménye a következő:

Ma délelőtt megjelent a rendőrségen Fodor Jenőné és panaszt tett férje ellen két rendbeli súlyos testisértés vétsége és több rendbeli váltóhamisítás büntette miatt. A feljelentés alapján a rendőrség megkezdte a nyomozást és már a nyomozás elején igen kompromittáló adatok jutottak a rendőrség birtokába.

A bűnügyi osztály vezetője délutánra beidézte Fodor Jenőt. A temetkezési vállalkozó erélyesen tiltakozott a rendőrség vádjai ellen, de amikor a kézzel fogható bizonyítékokat elébe terjesztették, megtört és bevallotta bűnét. A nyomozás eddig tizennégyrendbeli váltóhamisítást állapított meg, de ez a szám valószínűleg emelkedni fog.

Fodornak néhány évvel ezelőtt drogériája volt Szegeden, de azt kénytelen volt eladni s egy temetkezési vállalatot létesített a Kossuth Lajos-sugaruton. Egyik vállalatához sem értett. A temetkezési vállalat is épen hogy munkát adott, a megélhetést azonban nem biztosította, ehhez azonban nemcsak a szakértelem hiánya járult, hanem Fodornak szerencsétlen, izgága természete is.

Fodornak már igen sok baja volt a törvénnyel. Alig van a szegedi törvényszék és járásbírók között egy is, aki előtt már ne állott volna vádlottként. Akivel csak üzleti összeköttetés volt, az ügyet vele csak a bíróság előtt tudta elintézni.

Érdekes, hogy Fodor néhány napja megvásárolta Berkes Józseftől a gummikerekű bérkosikát. A vételárnak csak egy kis részét adta készpénzben, a nagyobb rész ellenében váltót adott. Természetesen most ebből az üzletről sem lesz semmi.

A nyomozást a rendőrség folytatja és abban az irányban is kiterjeszti, hogy a pénzt hova költötte Fodor és mire kellett az neki. Fodor a letartóztatást egykedvűen fogadta és megnevezte védőjét is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Szombat: A király, bohózat. Zalay Margit bucsufelléptével.

Vasárnap délután: Az ezred apja, énekes bohózat. Vendrey és Tapolczay vendégfelléptével. Este: Satrogoff Mihály utazása, látványosság. Vendrey és Tapolczay vendégfelléptével.

* Csányi Mátyás elbucsuzott. Talán a legértékesebb és a legnehezebben pótolható tagját veszteli el az aradi színház Csányi Mátyásban a távozó karmesterben. Ritka tehetséggel megáldott, nemes ambícióju telivér művész ember Csányi Mátyás, aki hivatását mindig komoly lelkesedéssel, magasabb művészi szempontoktól vezetve igazi rajongással tölti be. Sok diadal fűződik aradi szerepléséhez, a modern operettek interpretálásába művészi izlést nemes lendülettel vitt és biztos kezére megnyugvással bizta magát úgy a zenekar, mint minden más szereplő. A közönség sok rokonszenvvel látta Csányi működését, és megkülönböztető szeretetének akkor adta tanujelét, mikor Csányi eredeti operáját a Péter Abbát adták elő. Örülünk, hogy az a művészi esemény nálunk játszódott le, és Csányi sok reménységgel biztató karrierjén nálunk bontotta ki szárnyait. Ma esti bucsuján spontán nyilatkozott meg a közönség szeretete. A Balkáni hercegnő előadását vezényelte Csányi bravuros művészettel. Megjelenésekor a közönség percekig tapsolta Csányit. Az első felvonás végén vége hossza nem volt az ünneplésnek, miközben számos koszorút és ajándékot nyújtottak át a távozó művésznek. Új működési helyére minden jó kívánságunk kíséri el Csányi Mátyást, és ha a művész sors vissza hozza közbénk, mindig szeretettel látjuk viszont a zseniális karmestert. H. G.

* Zalay Margit bucsufellépte. Holnap szombaton este bucsuzik a színházultra hat éven át volt tagja, Zalay Margit az aradi közönségtől. Itt működése alatt a közönség nagyon megkedvelte ezt az elragadóan kedves művésznőt, aki soha sem akart kiválni az együttesből és épen azért volt mindig kiváló. A közönség melegen bucsuztatja Zalay Margitot, aki egyik legjobb szerepében lép fel utoljára az aradi közönség előtt. A művésznő iránti szíveségből fellépnek a király előadásán Vendrey és Tapolczay, a színház vendégművészei is, a címszerepet pedig Szendrey Mihály színházvezető fogja játszani.

* Fedák Sári Aradon. Fedák Sári tudvalevőleg Párisból sietett Magyarországra, hogy itt a magyar közönség előtt játszó és több vidéki színházban vendégszerepeljen. A primadonna négyszer lép fel az aradi színpadon. Kétszer a Cigányszerelében, egyszer a Luxemburg gróf címszerepében és végül egyik legjobb szerepében, a Babuskában. A vendégfellépések iránt nagy érdeklődés nyilvánul az aradi közönségben. Ma reggel kezdték a színházi jegyek elárúsítását és oly nagy tolongás keletkezett a színházi pénztár előtt, amilyen Aradon még nem volt. Dacára a tömeges jegyvételnek, a közönség részére még nagyszámu jegy áll rendelkezésére, mert hisz a Nyári Színház befogadóképessége tudvalevőleg nagy. Fedák Sári hétfőn reggel érkezik meg Aradra.

* Villamos haláltánc. Az *Uránia* ismét óriási tért aratott legújabb attrakciójával a *villamos haláltánc*cal. Bodie dr. esodás mutatványának hatása alól nem vonhatja ki magát senki, aki látja a szuverén fölényt, mellyel az ember hatalmában tartja a kiszámíthatatlan erejű villamosságot. Városzerte beszélnek arról a képről, mely annyira fel kelti az érdeklődést, hogy a szomszédos községekből is számosan jegyeztetnek elő helyet maguknak. Tudományos szempontból is első rangú látvány ez a kép, mely újból demonstrálja, hogy milyen fontos szerepe van a tudományban a kinematografiának. A nagy attrakció mellett kolosszális sikere van Palinak, akit furcsa kellemetlenség ér egy a nadrágjában maradt varró tüvel. A divathóbort is remekül van kikarrirozva egy párisi felvételen, ahol férfi és nő szerepei cserélve groteszkul figurázzák az új divathóbortot. 175

* Egy bűnös ember története. (Izgalmas rendőrdrama az Apollóban.) Az Apollo-színház igazgatóságának bő tapasztalata van arra nézve, hogy a forró nyári napokban csak az idegizgató drámák tudják felkelti a közönség érdeklődését. Ennek a helyes tapasztalatnak az az életrevaló vállalkozása, hogy mestersen felépített s minden részletében idegizgató rendőrdramát tűzött ki a szombati új műsorra. Egy tisztességes családból származott ember teljesen elzúlik s az élet posványába kerül. A felesége beáll egy uri családhoz házvezetőnőnek, mert abban a hitben él, hogy a férjét a rendőrök a folyó hullámainak gyilkos ölelésébe kergették. A férje azonban él s megjelenik mindennütt, ahol rabolni lehet. A bűnös uton szerzett pénzzel aztán adja a gavallért az éjjeli mulatóhelyek festett arcu démonjai között s ezres bankókat dob oda egy-egy izgató hasztáncért. A végzet azonban kikerülhetetlen. A bűnös utra tért embert is éppen akkor rajtakapják a rendőrök, amikor beakar törni abba a házba, ahol a felesége házvezetőnő. Örült hajsza után a rendőrök agyonlövik a szerencsétlen embert. A mesteri rendőri drámán kívül is az új műsor valósággal eseménye a modern kinematografiának. 177

Leleplezett szélhámosok.

— Megkárosították az államvasutakat. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 21.

A budapesti rendőrség ma letartóztatta Ehrbach Emil munkácsi államvasuti raktárnokot. A letartóztatott tisztviselőnek az volt a bűne, hogy Schönfeld Herman sátoraljaiújhegyi kereskedő s több magánféllel összejárva, megkárosította a magyar államvasutat.

Schönfeld ugyanis fiktív küldeményeket küldött Budapestre, még pedig olyformán, hogy távollétében fuvarleveleket állított ki budapesti lakosok nevére. A fiktív árut pedig a munkácsi pályaudvaron adta fel. Sőt, miután a munkácsi raktárnokkal összeköttetésben állott, az elfogadta a fuvarleveleket anélkül, hogy az azokban feltüntetett árukat felmérték volna. A címzettek természetesen az árut nem, ellenben a fuvarleveleket annál pontosabban megkapták. Azonnal az állomásra ment az áruját reklamáta, majd amikor kiderült, hogy azok nem találtak, pert indított az államvasutak ellen, amely azután minden esetben fizetett. Hatalmas összegre rug végeredményben az az összeg, amellyel az államvasutak megkárosult, mert a fuvarlevelek mindegyike teljesen kifogástalanul volt kiállítva.

A magyar államvasutak igazgatósága végre is gyanút fogott, s jelentést tett a budapesti rendőrségen. A gyanu onán kezdődött, hogy azon fuvarlevelek, amelyeknek áruja Budapestre elveztek, mind Munkácsról voltak kelteve. A budapesti rendőrfőkapitányság Egry Péter Pál rendőrkapitányt és 2 detektivet küldött ki, hogy ezt az ügyet kiderítsék. A

fuarlevelek pontos megvizsgálása után Egy arra a tapasztalatra jutott, hogy azok mindig oly napokról vannak keltezve, amely napokon Ehrbach teljesített szolgálatot. E nyomon kiindulva, vallatásra fogták Ehrbachot majd házkutatást tartottak nála, s ekkor több teljesen kitöltött fuvarlevelet találtak nála. Ennek alapján aztán a munkácsi rendőrség letartóztatta Ehrbachot, s ma délután Budapestre szállították.

A nyomozást most már a budapesti rendőrség folytatja tovább azok után, akiknek nevére érkeztek a fiktív küldemények, mint-hogy a címzettek nagyjából budapesti lakosok.

HIREK.

— Az idő. (Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése.) Jóslat: Továbbra is igen meleg és száraz idő várható. Távirati jóslat: Meleg, száraz.) Hőmérséklet Budapesten déli tizenkét órakor 29.4 C. fok.

— A király utazása. *Ischből* jelentik: A király vasárnap *Gmundenbe* utazik, hogy a *Cumberlandi* herceg családját meglátogassa.

— Az osztrák képviselőház új elnöke. *Bécsből* jelentik: A képviselőházban ma délben volt elnökválasztás. Négy jelölt: *Sylvester, Ellenbogen, Neumann* és *Wolff* közül *Sylvester* 387 szavazatot kapott, a többiek csak egy-egyét. Ilyenképpen a képviselőház elnöke *Sylvester* lett.

— A király kalapja. *Resicáról* jelentik: *Rotter Albert* resicabányai vendéglős szenvedelmes vadász s ennek jeleként vendéglőjét is *Vadászkürthöz* címezte. A tavasz elején bizalmas vadásztársaság ült együtt *Rotter* vendéglőjében. Ott volt maga a vendéglős, két-három államvasuti hivatalnok, egy magáncég könyvelője, két művezető, egy kereskedő és két iparos. Amint ülnek s beszélgetnek: egyszerre a friss ujságokat hozta a postás. Volt köztük több heülep is. Az egyik a címlapon a felségét ábrázolta, amint vadászatra indul. *Rotter* kezébe vette a lapot, elnézte a király képét és így szólt:

— Nézzetek csak, milyen nagyszzerűen fest a király ebben a vadászruhában. Öreg ember, de még mindig ő a monarchia legfessőbb vadásza. Milyen remekül illik neki a gyönyörű vadász kalap. Bár kaphatnék tőle legalább egy olyan elviselt vadászkalapot emlékebe a legnagyobb becsben tartanám.

Igy áradozott *Rotter* s a többiek is osztották véleményét, hogy bizony jó volna egy olyan régi elviselt király-kalap. A magáncég könyvelője egyszerre csak papírt, tintát, tollat kért s azon melegiben kérvényt írt a királyhoz. Megírta, hogy itt *Resicabányán*, a birodalom legdélibb szélén, van egy kisdud vadásztársaság, mely a királyban nemcsak népek és országok urát szereti, hanem őt mint vadászt is nagyrabecsüli és tiszteli, megírta továbbá, hogy itt, a hol nincs reményük a királyt csak egyszer is személyesen láthatniak, az a gondolatuk támadt, hogy alázatos kérelemmel járulnak a trón elé és egy öreg, elviselt vadászkalapot kérnek a felségétől, hogy a kalapot üvegbura alá téve, annak felséges viselőjét annál inkább tisztelhesék. A kérvényt valamennyien aláírták s az még aznap el is ment a kabinetirodához. A társaság türelmesen várt a válaszra, melyet a kabinetiroda a minap küldött le. Az van benne, hogy kérésük ezuttal nem volt teljesíthető, mivel a felsége vadászkalapjait — jó gazda lévén — sokáig szokta hordani s jelenleg viselt kalap nincsen a ruhatárában, mihelyt azonban lesz, a felsége engedelmével a resicabányai lojális vadászok meg fogják kapni.

— *Fábry Sándor dr.* Aradon. Tegnap érkezett vissza külföldi utjáról *Fábry Sándor dr.* az Acsev. vezérigazgatója és ma vette át újból hivatala vezetését.

— *Ifju Tisza István gróf* Geszten. Megirtuk, hogy *Ifju Tisza István gróf* állapotában tartós javulás állott be s ma már a gesztli kuria árnyékos parkjában sétál a Tisza-család szemefénye, akit a gondos orvosi ápolás hihetetlenül rövid idő alatt visszaadott szerető övéinek. *Ifju Tisza István gróf* balesetének első hírei válságosnak mondták a helyzetet, aztán már valószínűen kevésbé súlyosnak és végül nem kellett sem Röntgenezés, sem semmi: az edzett, fiatal szervezet gyorsan megbirkózott a reátört veszedelemmel s tegnap már vidáman mondotta a kissé még sápadt gróf:

— Katonadolog volt!

A helyzet váratlanul gyors és örvendetesen előnyös változásáról értesítették *Tisza István grófot*, aki nyomban vonatra ült s tegnap reggel *Békéscsabán* keresztül *Nagyváradra* érkezett. Lakására hajtattott, ahol jóleső örömmel látta, hogy a kedvező hírek nem alaptalanok, de azért konziliumra hívta össze fia kezelő-orvosait, akik egyértelműleg úgy nyilatkoztak, hogy a fiatal gróf nyugodtan hazautazhatik *Gesztre*. Ezután berendelték *Gesztről* a család barát-hintóját s este féli hat órakor elindultak haza. A kocsi süppedő mélyén *gróf Tisza István* és a fia helyezkedtek el, míg az „öreg” gróf a bakon, a kocsis mellett foglalt helyet. Mint egy fiatal urlovas olyan délcégen ült fenn a bakon, erős kézzel tartotta a gyeplőt és a kocsi szép lassan megindult. Amerre a kocsi elhaladt általánosan nagy feltűnést keltett s a közönség résztvevő szeretettel köszöntötte a Tisza-családot. Nehány halk éljenzés is hallatszott, amit *gróf Tisza István* kalaplevéve, az ifju gróf pedig szalutálva köszönt meg. Este 8 órakor érkezett meg a Tisza család *Gesztre*, ahol százakra menő tömeg várta és üdvözölte őket. A fiatal gróf örömmel üjságolta, hogy az ut nem fárasztotta ki és egyébként is pompásan érzi magát.

— Arad pert indít a gömői főjegyző ellen. Megirtuk, hogy milyen szokatlan elbánásban részesültek az aradi árvaszék kiküldöttei *Gömörmegyében*, ahová a *Jánosiban* tartózkodó *Kintzig Béla* elszállítása végett mentek. *Gömörvármegye* alispánhelyettes főjegyzője ugyanis törvény ellenére megtagadta a küldöttségtől a hivatalosan kért karhatalmat azzal a megokolással, hogy özvegy *Kintzig Ferenccé* a belügyminiszterhez felülvizsgálati kérelemmel fordult *Kintzig Béla* állapotának megvizsgálása tárgyában és ameddig a miniszter erről a kérelemről nem dönt, addig semmiféle támogatásban nem részesíti az aradi árvaszéket, illetve kiküldötteit. Az árvaszék ma ülést tartott ebben az ügyben. *Jóó Béla* árvaszéki ülnök, a küldöttség egyik tagja megtette jelentését a gömői utról az árvaszék előtt, amely azután úgy határozott, hogy a küldöttséget ért sérelemről jelentést küld a belügyminiszterhez, fegyelmi vizsgálatot kér a gömői főjegyző ellen és Aradváros útszti ügyészenek útján pert indít *Gömörvármegye főjegyzője* ellen, aki törvényellenes magatartással, a karhatalom indokolatlan megtagadásával hiábavaló költséget okozott Aradnak.

— Földrengés *Temesváron* *Temesvárról* jelentik: Ma délután 2 óra 12 perckor itt és a környéken földrengést konstataáltak. A szomszédos *Szentandrás* községben a római katolikus templom tornya beomlott. A földrengés és a templom tornyának bedülése a lakosság körében érthető pánikot keltett.

— *Cimadományozás*. A hivatalos lap ma száma jelenti, hogy a király *Máday Vilmos* csacai földbirtokosnak, a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozta.

— *Kecskemét*. *Kecskemétről* jelentik: A földrengés óta a póstán, de különösen a táviró-hivatalban az alkalmazottak oly megfeszített munkát végeztek, hogy kiségitő erőkről kellett gondoskodni. A városi tanács szabadságon levő tagjai félbeszakítva üdülésüket, mindnyájan visszajöttek. Az igazságügyi tisztviselők az igazságügyminiszterhez segítségért folyamodtak. Idegen még mindig nagy számmal érkezik a rombolás megtekintésére. A törvényhatósági bizottság szombaton tartja rendes havi közgyűlését *Ráday Gedeon* gróf főispán elnöklésével. A meghívón a bizottsági tagokat fölkéri, hogy a közgyűlési terembe ne csoportosan, hanem lehetőleg egyenként különböző lépcsőkön jöjjenek fel. Tegnap az utászokkal a városháza valamennyi lépcsőházát föltámasztották és a falakat mindenütt, az irodahelyiségeken keresztül vasrudakkal kapcsolták össze. A repedések folyton tágulnak, sok repedésen a ráaggasztott papiros néhány óra múlva kettéhasadt. A második emeletről az árvaszéket és tisztii főügyési hivatalt sürgősen kilakoltatták. A kőművesmunka nagy arányban folyik. Egyelőre csak a kisebb javításokat végézik. Naponkint ötvenes-százas csoportokban érkeznek kőműves munkások, akik azonnal munkába állhatnak. Az utcai romhalmazok eltakarítása lassan halad, mert ehhez kevés a napszámos s *Mezőhegyesről* nem küldhetnek. A tanács most más vidékkel lépett érintkezésbe napszámosok idejövetele végett. A katonai és polgári hatóság tegnap vizsgálta meg a város tulajdonában levő kaszárnyákat, mely épületekben a kár 600.000 korona. Az államilag segélyezett zeneiskolát lebontják és amiatt az új iskolai év csak később kezdődik. A M. Á. V. pályaudvarain a kőművesek szintén erősen dolgoznak, egyelőre csak a melléképületeken, hol nagyrészt egész falakat kell újjácerélni. A járványkórház teljesen tönkrement és alapjáig lerombolják.

Kecskemétről jelentik: A városi tanácsmai ülésén tárgyalta a városháza és több kaszárnya újjáépítésének ügyét annál is inkább, mert a tanácshoz a katonai hatóság sürgős beadványt intézett az iránt, hogy a katonai épületeket legkésőbb november elsejéig hozza a város rendbe.

A most átadás alatt levő huszárlaktanyán a földrengés *nyolcszáznyolcvanezer* korona kárt okozott, míg a többi katonai épületeken körülbelül *ötszáz ezer* koronát. A vizsgálóbizottság a templomokon *hétsszáz ezer* korona kárt állapított meg, míg a lakosság kára *legújabb birtéles megállapítás szerint nyolcmillió* koronát tesz ki.

— Intézkedés a kolera ellen. *Eperjesről* jelentik: A kolera-veszedelemre való tekintettel a belügyminiszter *Kerekes Pál* közegészségügyi felügyelőt *Sárosvármegyébe* küldte, hogy az óvintézkedések megtételét ellenőrizze. *Kerekes* szerdán érkezett *Eperjesre* és szemléljé a községekben folytatni fogja.

— Kirabolt expressz-vonat. *Berlinből* jelentik: *Newyorkból* táviratozzák, hogy a *Northern Pacific* egy gyorsvonalát *Buffalo* környékén banditák kirabolták. A vasuti rablók automobilon jöttek és a nehéz gépkocsit a sín páron keresztibe állították, aztán zsebkendővel intégettek a lokomotívvezetőnek, aki teljes gőzzel lékezett. Azt hitte, hogy automobilkirándulók, akiket az uton baleset ért. A banditák megkötötték a vasuti személyzetet, a mozdonyvezetőt, aki védekezni mert, leütötték, aztán egyenként kirabolták minden utast.

— Az álfőjegyző a kihágási bíróság előtt. Megirtuk már, hogy az aradi rendőrség országos körözést indított egy szélhámos ellen, akit a szegedi rendőrség a napokban tartóztatott le a körözvény alapján. A szélhámos különféle nevek alatt, de leggyakrabban, mint Tabajdy Ferenc főjegyző követett el csalásokat Aradon. Az ál-Tabajdyt Szegedről Aradra szállították és itt legelsőbbben is a kihágási bíróság elé állították jogtalan névhasználat miatt. A kihágási bíró öt napi elzárásra ítélte a szélhámost, aki maga is beismerte, hogy Aradon Szivós, Erős, Tabajdy és más neveket használt. Elmondotta, hogy okleveles jegyző és árneveit mindig régi jegyzőtársaitól kölcsönözte ki. Arra nézve nem volt hajlandó nyilatkozni, hogy honnan vette a pénzt, amelyből Aradon költekezett és dorbézolt, annyit azonban mégis beismert, hogy egy Pata Péter nevű embertől ellopott itt mulatozás közben 320 koronát. A szélhámos igazi neve Kaizler Ödön. Állítása szerint jó családból származik, jó nevelésben is részesült és egy magas állású protektora ismételtén segítette már rajta, de neki nincs kedve a tisztességes élethez és így mindig visszatér a szélhámos-sághoz. Kaizlert az öt napi elzárás kitöltése után a súlyosabb természetű ügyeiben is felelősségre vonják.

— Merénylet egy vizsgálóbíró ellen. Brüsszelből jelentik: Egy ismert vizsgálóbíró ellen merényletet terveztek. Ládát küldtek neki, állítólagosan csokoládéval, de rosszul címezték és ezért nem vitték el lakására. A bíró elment a pályaudvarra, a hol a ládát óvatosan kinyitották és puskaport, dinamitot és gyújtószinórt találtak benne.

— Az agyonlőtt huszár temetése. A katonai lötérek áldozatát, a szerencsétlenül járt Váradi József közhuzárt holnap délelőtt temetik el az aradi várból katonai pompával. A temetésen, amelynek egyházi részét Allersdorfer Ignác helyőrségi lelkész végzi, az egész helyőrség képviselve lesz, a 12-es huszárok pedig századot állítanak ki, amely a szokásos díszlővést megadja a halott sirjánál. Az ezred három koszorút is helyez a szerencsétlenül járt huszár koporsójára. Gottesmann Ernő huszárszázados, akinek az elhunyt lovásza volt, fehérszallagos koszorút küldött a koporsóra, amelyen a következő magyar fölírás van: „Hü huszárjának — századparancsnoka.“ Egy másik kékszallagos koszorún ez a fölírás van: „Der Officierkorps — dem braven Hussaren.“ Ezt tehát a tisztiek adják. A harmadik koszorún az 5. huszárszázad bucsuzik a derék bajtárstól. A temetésen részt vesznek az elhunyt szülei is, akik megérkeztek Aradra.

— Megbüntetett tanító. Eperjesről jelentik: Az eperjesi görög katolikus egyházmegyei fegyelmi bizottsága Szaffka Pál kismédvési felekezeti néptanítót állásától való elmozdítása és az egyház kötelékéből való elbocsátásra ítélte. A tanító ugyanis a legutóbbi népszámlálás alkalmával megtagadta a népszámlálói tiszttség elvállalását és így más uton kellett a népszámlálást a községben elvégezni. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az eperjesi megyéspüspökhöz most érkezett leiratában az ítéletet jóváhagyta és állami fizetékigézésítő pótlékát és tandíjkárpótlását az adóhivatalnál megszüntette.

— Elpusztult műkincsek. Grácból jelentik: A Grác mellett levő premstetteni kastélyban ma reggel tűz ütött ki. A lezuhanó gerendák keresztlőtörték az alattuk levő emelet menyezését. A második emeleten nagyon sok műkincs elpusztult. A kárt kétszáz ezer koronára becsülik. A kastély Normann Ehrenfels Gusztáv grófé, a magyar főrendiház tagjává.

— Tolvaj orvos. Párisból jelentik: Vichy fürdőn előkelő hotelben szállott meg egy Siliev dr. nevű fiatal bolgár orvos. A személyzet gazdagnak hitte, mert fényűzően élt és busás borralalókat adott. Attól a naptól kezdve, hogy Siliev dr. megérkezett, egymásután tettek följelentést a hotelben lakó fürdővendégek, aztán a többi szálló vendégei is, hogy ékszerek el-el-tűnedeznek. Tegnap rajtaérték a bolgár orvost, a mint egy amerikai házaspár szállásába be-surrant. A lesben álló detektívek kijövet lefű-lették és megmozdították. Megtalálták nála az amerikai vendégek ékszereit. A párisi rendőrség megkeresésére a szófiai rendőrség igazolta, hogy Siliev tényleg orvos.

— Megcsonkított Arany János szobor. Kecskemétről jelentik: Tegnap éjszaka a nagykőrösi Arany János-szobrot megcsonkították. Ismeretlen tettesek ugyanis letörték a szobron lévő juhász botját.

— Építés jogosítvány nélkül. Pálffy Kálmán aradi lakos a Dezső-utca 10. szám alatti telken házat épített. Az építéssel Mihály Illést bizta meg, aki hozzá is fogott a munkához. Miután azonban Mihálynak nincs építőmesteri jogosítványa, a hatóság számára az erre jogosított Horváth József nevében jelentette be az építés megkezdését. Horváth még azt a szíveséget is megtette Mihálynak, hogy aláírta a terveket. A turpisság valahogyan mégis kiderült és ma a kihágási bíróság úgy Mihályt, valamint Horváthot 25—25 korona pénzbüntetéssel sújtotta építési kihágás miatt.

— Orosz katonák orosz léghajó ellen. Boroszlóból jelentik: Az orosz-német határon megint rálöttek orosz katonák egy léghajóra. Csak hogy ezuttal egy orosz léghajóra. Szoroviev orosz hadnagy jelentette az orosz hadügyminisztériumnak, hogy egy másik tiszttel és két katonával léghajón felszállt és átment a porosz határon, ahonnan aztán szerencsésen visszakerült Oroszországba, de a határon orosz katonák rálöttek és csak nehezen tudta a veszedelmet elkerülni.

— Gonosz tréfa. Egy több tagból álló társaság fürdeni ment tegnap este a holt Marosba. Utjokat a Vágó-híd után át vették és fürdés után ugyanezen utcán igyekeztek hazafelé. Csoportokra oszolva, sétálva jöttek a tizedik számú házhoz, ahol a társaságot egyszerre rémes sikoltozás és jajgatás állította meg utjában. Molnár Györgyné egy vasuti málházó felesége és Kovács Ferenc lakatos segéd be-szelgetésbe merülve néhány lépéssel megelőz-ték a többieket és az említett háznál a nyitott csatornába zuhantak. Az utcában ugyanis most készül a főgyűjtő csatorna és egyidejűleg a házi összeköttetéseket is most eszközik. Lámpa nem jelezte, hogy Márai asztalos háza előtt nyitva van az összekötő árok és a beleesettek súlyos sérülést szenvedtek. A már lefektetett beton cső összevagdalta a lábukat. Kovács husz napra, Molnárné ugyole napon belül gyógyuló sebet kapott. A rendőrség megindította a nyomozást és megállapította, hogy a nevezettek egy éretlen tréfa áldozatai. Mikor fürdeni mentek akkor még az árok le volt takarva deszkákkal, mire vissza-jöttek úgy látszik valaki tréfából eltávolította a fedő deszkát.

— A Maros halottja. Milováról jelentik: Ma délben egy 35—40 év körüli férfi hulláját fogták ki a Marosból. Minden jel odamutat, hogy az illető öngyilkosságot követett el.

— Öngyilkosság. Tótváradról jelentik: Madose Zacharie itteni fuvaros három nap előtt eltűnt. Holttestét ma Tótváradon kifogták a Marosból. Valószínűleg öngyilkosságot követett el.

— Halálos baleset. A peleskefalvai fűrésztelepen tegnap halálos szerencsétlenség történt. A fűrész elszakadt, minnek következtében az alája fektetett fatörzs kicsapódott a Brinda Román napszámost mellén találta úgy, hogy három bordája betört. A szerencsétlent az aradi kózkórházba akarták szállítani, de amint a talácsi állomáson a vonatba tették, kiszenvedett. A hatósági vizsgálat megállapította, hogy a fűrésztelep tulajdonosát súlyos mulasztás terheli, mert munkafelügyelője a telepnek egyáltalán nincs. A szerencsétlenül járt munkást ma boncolja fel Auszterweil László dr. törvényszéki orvos.

— Leégett cigányfalú. Győrújról jelentik: Az itteni cigányváros egyik háza tegnap kigyúlt és a tűz oly gyorsan terjedt, hogy csakhamar az egész cigányfalú lángokban állott. A házakban csak az aggok és gyerekek voltak otthon és így senki sem tudott oltani. A tűzoltók a mezőn dolgoztak és mert csak cigányokról volt szó, nem mentek haza. Mikor azonban már a falu is veszélyben volt, közbeléptek. A cigányorsót azonban megmenteni nem lehetett, minden földig égett. Oltás közben egyik cigányasszony élete veszélyeztetésével mentette ki három gyermekét a teljesen lángban álló házból. A cigány nép mindenét elvesztette és most a legnagyobb nyomorban van.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 17-én a következő születéseket, halálozásokat jelentették be: Született: Pap József keztüsnök Irma nevű leánya, Ádám Mátyás magánhivatalnoknak József nevű fia, Várkonyi Alajos mozdonyvezetőnek Károly nevű fia, Németh Imre törvényszéki íródtisztnek Elemér nevű fia, Hajnal Antal kocsisnak Borbála nevű leánya, Strasser Náthán ügyvédnek Tibor nevű fia. Meghalt: Németh Elemér 1 hónapos fiú, özv. Szombati Györgyné 76 éves napszámos Szebenyi Józsefné 78 éves asztalos neje, Fruca Miklós 1 és fél hónapos fiú, Farkas Gyula 5 napos fiú, Váradi József 23 éves közhuzár, özv. Knutz Józsefné 86 éves magánzónó, Krausz János 4 hónapos fiú. Házasságot kötöttek: Feldmüller Ádám borbély Purger Annával, Kovács Ferenc máv. raktárnok Lieb Albinával, Gröch Lajos máv. felvigyázó Kovács Gizellával.

— 60 kötet könyvet havi 1 K. 40 f.-ért és 180 hangjegyet havi 2 K. 40 f.-ért ad kölcsönbe Kerpel Izsó kölcsönző-intézet, Aradon. E cég vásárol könyvtárakat és hangjegyeket. 2322

— Francia líkőrök legbiztosabb készítésére — házilag — a líkőraroma 1 üveg 60 fillér volt és Weisznál. 1450

KERESSÜK MINDENBEN A LEGJOBBAT!

Legyünk óvatosak az egészséges ivóvíz választásánál, igyunk és kérjük természetes szántói vanyvizet, mely gazdag, természetes szénsavtartalmánál és rendkívül szerencsés vegyi összetételénél fogva igen kellemes ízű, az egészségre névs. hasznos, előcsomag.

ASZTALI és GYÓGYVIZ.

Bornak: FÜSZER.
Betegnek: GYÓGYSZER.
Egészségesnek: ÜVSZER.

Főraktár: ARADON ÉLES ÁRMIN fűszerkereskedőnél.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az aradi piac árairól ezt a hivatalos jelentést kaptuk: 1 drb saláta 1—4 fill., 15—20 drb kalarábé 20 fill., 1 drb. kelkáposzta 1—2 fill., Tök 1 drb 10—30 fillér. Zöldborsó 1 liter 40—50 fill. 1 kötés spárga 50—60 fill., 1 kötés retek 2—4 fill., uborka 100 drb. 1.60—2.00 kor., zöldpaprika 1 darab 1—2 fillér, 1 rakás spenót 8—10 fillér, 1 rakás sóka 8—10 fillér, 1 kiló paradicsom 28—30 fillér, 1 kiló burgonya új 6—9 fill., 1 drb. káposzta 10—30 fill., 1 kötés vörshagyma 2—6 fill., 1 kötés foghagyma új 2—6 fill., 1 kötés zöldség 4—12 fill., 1 drb zeller új 2—4 fill., 6—7 drb. tejás 40 fill., 1 liter tej 16—26 fill., 1 esomó tehénturó 8—12 fill., 1 liter tejfel 1.00—1.20 fill., 1 kiló vaj 2.40—3.00 fill., 1 drb rántanivaló csirke 60—80 fill., 1 drb csirke sütni 1.20—1.50 fill., 1 drb tyuk 1.80—2.40 fill., 1 drb sovány liba 3.50—4.20 fill., 1 drb kövér liba 9.00—12.00

fill., 1 drb sovány kacsa 150—240 fill., 1 drb. kővér kacsa 500—700 fill., 1 darab karfiol 20—60 fillér; 1 kiló fehér kenyér 80 fillér, 1 kiló barna kenyér 26 fillér, 1 kiló marha hus 160 fill., 1 kiló leves hus 172 fill., 1 kiló marha hus pecsenye 800 fill., 1 kiló borju hus 200 fill., 1 kiló borju szelet 240 fill., 1 kiló sertés hus 192 fill., 1 kiló karaj 200 fill., 1 kiló zsir 192 fill., 1 kiló szalonna 192—240 fill., 1 kiló jubhus 186—144 fill., 1 kiló bárany-hus 140—160 fillér.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Két nap óta tikkasztó hőség uralkodik, a mely körülmény a cséplési munkálatokat megnehezíti.

Üdvös lenne, ha egy kissé lehülne a levegő, és a termésre is kedvező hatással lenne. A gabonaüzlet irányzata szilárd, az árak javultak.

Elkelet a mai piacon:	
300 mm. új buza	10.80—00
100 mm. ó buza	10.20—30
— mm. tengeri	—
Zab	—
Új árpa	—
Rozs	—

Az árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Fővárosi tudósítás.

Budapest, július 21

Amerika 1 1/2-el magasabb. Kínlat, vételkedv korlátolt, 10 ezer mm. 10—15 fillérel drágább.

Az árak 80 kilonként számítva:

	DÉLI	2 órai
	számlát	számlát
Buza 1911. októberre	10.97—10.98	11.04—11.01
Buza 1911. áprilist	11.25—11.28	11.33—11.34
Rozs 1911. októberre	9.97—9.98	10.03—10.04
Tengeri 1911. auguszt.	7.52—7.53	7.55—7.16
Tengeri 1911. májusi	7.12—7.13	7.12—7.13
Zab 1911. októberre	8.00—8.01	8.04—8.05

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Július 21.

Magyar aranyáradék 4 1/2%	111.90
Magyar koronáradék 4 1/2%	91.10
Magyar koronáradék 3 1/2%	80.25
Magy. földteherm. kötvény 4 1/2%	91.75
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	94.—
Magyar nyereséysorsjegy kölesön	220.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölesön	155.—
Osztrák járadék papírban	92.20
Osztrák járadék ezüstbe	95.90
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák koronáradék 4 1/2%	92.10
1880. évi osztrák államsorsjegy	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	19.50
Magyar hitelbank-részvény	881.50
Osztrák hitelintézeti részvény	657.50
Osztr.-magy.-államvasúti részvény	745.—
20 frankos arany (Napoleonier)	19.01
Német birodalmi márká	117.87 1/2
London vista	240.10
Páris vista	94.95
20 márkás arany	28.48

A Temesvári Lloyd-Társulat.

Isménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 80 kilogrammonként korona értékben.)

1911. Jul. 21.

Buza (aszvány-minőség):

75 kilogrammos	9.80—9.90
76	9.90—10.00
77	10.10—10.20
78	10.35—10.40

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	9.70—9.80
Rozs	7.90—8.00
Árpa	7.90—7.40
Zab	8.20—8.30
Tengeri	7.15—7.20

Budapest-Kőbányai sertéskereskedelem

Jul. 21.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 klla grammom felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 168—170 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 171—174 fillérig; könnyű páronként 280 kilogrammig terjedő súlyban 164—168 fillérig.

Sertéslelészám: Jul. hó 18. napján volt készlet 28565 darab, Jul. 19. napján felhajtott 397 darab, Jul. 19. napján elszállított 201 darab, július 20. napjára maradt készletben: 28364 darab. A hazotti sertés üslet irányzata tartottak.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1911. július 22-én szombaton

Zalay Margit bucsufellepte, Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső urak szives közreműködésével:

A király.

Vigjáték 4 felvonásban. Írták: R. de Flers, G. A. de Caillavet és E. Aréne. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLVÉK:

A király	Szendrey M.	Rivelot	Beregí S.
De Chamarrado	Delli Lajos.	A püspök	Kulcsár L.
Blond	Heltai Jenő.	Sernin	Huszár K.
Bourdier	Várnay Jenő.	Therese	Zalay Margit.
Leborrain	Vass Jenő.	Marthe	Novák Irén.
Corneau	Vendrey F.	Suzette	H. Harmath J.

Kezdeté este 8 órakor.

URANIA

színház.

(Bárd Simonov-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma, szombaton 1911. július 22.

1. Fivérek. Dráma. — 2. Varróti. Humoros. — 3. Mozgófénykép újság. Az elmúlt hét aktualitásai. — 4. Pál A zseniális komikus legújabb bohózata. — 5. Villanyos haláltánc. A világ legszenzációsabb produkciója.

Előadások d. n. 8 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Utolsó előadás este 11 óráig.

Az előadások tartama 3 óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Ruhátár. — Buffet.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma, szombaton 1911. július 22-én:

1. Velence. Gyönyörű természetutáni felvétel. — 2. Bonaparte és Pichegru. Történelmi dráma. — 3. Schulz ur avyósa meghalt. Nevettető — 4. A hűtlen tengerész. Dráma. — 5. Pál szerelemből krakéler lesz. Komikus. — 6. Motorverseny. Látványos. — 7. A hű feleség. Vigjáték. — 8. Egy bűnös ember története. Erkölcstárs. — 9. Nauke egy száz koronás bankót lopott. Kacagató.

Előadások délután 6 órától.

Helyárak: Pályafeltesként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-és hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél.

Saját zenekar.

NYILTTÉR.*

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-tca -u 4. sz. Malrovitz kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű st. gurális és dekoratív

szobrász munkákat

u. m.: portrékat természet és fénykép után, síremlékeket, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modern épület, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, stb. anyagokból és azok javítását elvállalja legolcsóbb árért. 4407

Női lüszter, gummi és tavaszi felöltőt már 10 kor.-tól
vehet nagy választékban

Schwartzberger Manó

női confection áruházában 2671
ARAD, Vörösmarty-utca 3.
Őszi ujdonságok naponta érkeznek.

Csillárok,
Villamos felszerelések
legolcsóbban
Diamant-nál
Atzél Péter-utca 2. (15 szobában)

Világhírű
amerikai
és angol

sandalcipők

óriási választékban, előnyös
gyári áron árusít, csak

Kutányi J.

Arad, Vörösmarty-utca 1. Telefon 335.

POROSZ

Fűtőszénét cséplésre
legjobb minőségben, legolcsóbb
árban szállít kocsiakományon-
ként bármilyen állomásra, ki-
sebb mennyiséget a raktárból.

REUSZ MÓR és FIA
széntelege
Aradon, Boros Beni-tér 12. sz.

Építetők figyelmébe!

Csóbán Tivadar

építészeti irodája.

Arad, Deák Ferenc-utca 20a. sz.

Van szerencsém értesíteni az építetők közönséget, hogy az építészeti téren mindennemű munkákat, úgy mint:

tervezéseket, új építkezést, régi épületek átalakítását

ugy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban készik.

Tisztelettel:

Csóbán Tivadar,

2681

építész.

Gondoljatok jövőtökre. Szükség ellen az ember önmagát és hozzátartozóit úgy óvhatja meg kétségtelenül legjobban, ha a

„Bios“

Temesvári Kölcsönös-segítő

Szövetkezet

biztosítási kötvényeit megveszi. — Mindenki biztosíthat itt magának tíz korona egyezri beiratási díj, tizenkét korona évi tagsági díj, továbbá két korona esztendőnkénti elhalálozási járulék fejében már egy évi tagság után: **halálesetre kétezer koronát**, három évi tagság után: keresetképtelenség esetén, **ötven korona havi segélyt**, harminc évi tagság után **hatszáz korona** évi járadékot. Csekély havi járulék ellen mindenki biztosíthat leányának **kétezer korona** hozományt, fiának **kétezer korona** önállósítási támogatást. Ha a gyermek gondozója három évi tagság után meghal, megszűnik a további befizetések és a leány 15-ik, a fiú 16-ik életévéig **30 korona járadékot** kap, továbbá házasság illetve nagykorúság idején a teljes hozományt és önállósítási támogatást. Az intézet a legnagyobb biztonságot nyújtja. Az eddig biztosított összeg husz millióra rug. Az állampénztárban 200.000 korona biztosítéki alap van elhelyezve.

Felvilágosítással és megbeszéléssel szívesen szolgál: Vezérügynöki Irodája Arad.

2751

Kökényessy I. Károly,

Weitzer János-utca 13. sz.

Ügyes és megbízható urak, mint üzletszerzők keresetjének felelőse alatt.

Hideg büffé.

Külön szeparé.

ÜZLET MEGNYITÁS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására adni, hogy a **Hunyadi- és Szt. Pál-utcák** sarkán levő **„Otthon kávéháza“** egy csinosan berendezett

BÜFFÉVEL

egészítettem ki, ahol mindenkor a legjobb minőségű hideg étkek és kitűnő italok kaphatók a legolcsóbb árért. Amidőn még a legfigyelmesebb kiszolgálásról biztosítom igen tisztelt vendégeimet, kérem szíves pártfogásukat. Kész szolgálattal

Weisz Márton, kávé.

3248

MELLO IMRE

OKLEVELES KÖMÜVESMESTER.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát: épületek tervezését és annak kivitelét.

ARAD, FEJSZE-UTCA 7/a. szám.

MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐ

szeptember havi, esetleg előbbi belépésre keresletük K. 200— havi fizetéssel. — Kik gabona- vagy malom-szakmában jártasak, német, román nyelvet birják, előnyben részesülnek. ::

Pályázatok küldendők: 8180

Holländer és Révész

hengergőzmalma CSERMÓN.

Megérkezett!

Van Fan Zsiu

kinai óriás, az u. n. sárga veszedelem.

Circus

Variete Killiany

a Béla-téren.

Ma, szombaton, július 22-én

nagy különleges

előadás

Záradékul nagy nemzetközi díjbirkózás.

Elsőrangú művészek és művésznők.

Bővebbet a napi falragaszok.

3174

Tisztelettel

az igazgatóság.

PALMA

6681

Intézeti fehérneműk

leányok és fiúk részére,

teljesen előírás szerint,

legfinomabb minőség,

izlésesen kiállítva, eddig

még nem létezett olcsó

:: áron kaphatók. ::

Kivánságra költségjegyzékkel

szívesen szolgálunk.

Maradék-vásznak

tiszta cérna, írlandi, métere 72 krajcár, vékonyabb 80 krajcár.

Chiffon-maradékokban, mosott madapolan métere 64 fillér — kitűnő minőség — minden fehérnemű-félére jól használható. 1861

Angol fonal-vászon

Kiváló, finom, jó minőség métere 64—66 fillér. — Még nem létezett olcsó árak. — Bármely kelengyéhez használható.

Rendkívül kedvező alkalom maradékokban!

Üzletünkben mostanában nagyon sok maradék gyült össze, nevezetesen: mosóvászon, mosó delainek, gyapjú delainek, sephyrek, szövethelmék, gyermekruhának alkalmas szövetek versenyen kívüli :: olcsó áron. ::

Szőnyeg-maradékok

:: rendkívül olcsón. ::

A ki bort, gyümölcsöt, gabonát, butort,

Zongorát, stb.

Azonnal, vagy

rövid időn belül eladni óhajt,

a ki üzletet, műhelyt, lakást, stb. kiadni kíván,

de nincs rá vevője, illetve bérkője,

igen gyorsan eredményhez jut, ha az **Aradi**

Közlöny kis hirdetési rovatát használja. Aki

összeköttetés és ismeretség híján házastársat, nevelőt, könyvelőt,

Zsellért, stb. keres, továbbá aki

iovat, kocsit, földet, házat, stb. venni, vagy eladni akar, ha hirdetés

özönével kap ajánlatot. A hirdetés a hirdetőre kész

nyereség.

Aki tehát okosan számít és

pénzére nem akar mindenáron

ráfizetni,

óriási meglepetésben lesz része,

Ha mindenkor

igyekszik apróhirdetéseit

részletesen összeállítva, a hirdetés

díjának beküldése mellett, az „Aradi Közlöny“-ben

elhelyezni. A sikeres eredményt

több száz és száz eset igazolja. így tehát

érdekében áll

Sürgősen

ez ügyben

intézkedni.

Apró hirdetések.

Minden szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér, feltűnőbb szedéssel 8 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők.

Egy 4 szobás

I. emeleti lakás, mellékhelyiségekkel együtt, augusztus 1-től kiadó Újrad, Rákóczy-ut 155. sz. 8172

Eladó

egy darab teljesen új 20 hektoliter ürtartalmu vitzartány hozzá tartozó 8 méter magasságú lábbal. Bővebbet Weisz Jenő lakatosnál Andrassy-tér 9. 8124

Önálló varrónők,

kik modellek után nagyobb mennyiségű munka elvégzésére vállalkoznak állandó nagy keresetre lehetnek szert. Winternitz Jenő bluz és pongyola áruházában. 8117

Könyvelő

ki a faterkedési szakmában jártassággal bír, augusztus 1-re alkalmazást nyer. A román nyelvet értők előnyben részesülnek. Cím a kiadóhivatalban. 8147

Használt villanylámpák

nagyon olcsón eladók. Lujza-u. 8. 8160

Butorozott szoba.

Egy csinosan butorozott kényelmes utcai szoba nozzá éléskamra, külön bejárattal az első emeleten Szent Pál-utca 8., Augusztus elsőjére kiadó. 8164

Egy jóforgalmu

5 járatu gőzmalom más vállalat miatt azonnal eladó. Dávid Mátyás Kürtös. 8187

Könyvelő

a levelezésben is tökéletesen jártas, felvétetik. Ki hasonló üzletben, alkalmazva volt, előnyben részesül. Winkler és Faragó bornagykereskedők és liqeur gyárosok Györök. 8221

Kiadó

egy 2 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás, megtekinthető: Dezső utca 4/b. szám 8220

Bonne keresztetik

uri családhoz. Francia, vagy német előnyben részesül. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Kék-kő

szőlő permetezéshez kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében Aradon a „Fekete kutyához”. 8228

Két kis leány

mellé egy bonne keresztetik. Cím a kiadóhivatalban. 8248

Kiadó lakás.

Két utcai szoba és alkóvból álló lakás az első emeleten hozzávaló mellékhelyiséggel Szent Pál-utca 8., Augusztus 1-re kiadó. 8168

Karácsonyról

visszamaradt legdivatosabb doboz levélpapírok teljesen ép dobozokban 25% engedménnyel lesznek kiadva Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Andrassy-tér 16. Maurer-féle kilométer autómobil- és kerékpár térkép ára 60 fillér. 555

1 doboz 100 drb.

levélpapír 1 korona. Amerikai töltő tollszár 1 kor. Gyümölcs szalvetta 100 drb. 1 kor. Salicillal telített valódi pergament papír kapható Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadságtér 1. sz. 2551

Kiadó

a belvárosban most épült házban egy-egy négy szobás, teljesen különálló lakás szükséges mellékhelyiségekkel, erkélyvel, nagy udvari terasszal nov. 1-ére. 8145

Egy garcon lakás

két szobából álló, aug. 1-re kiadó Nádor-u. 14. szám alatt. 8010

Automobil

Puch-gyártmány 2 személyre, 8 lóerős, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8224

Eladó bérház

melyben 1 jóforgalmu fűszerüzlet is van, szabad kézből eladó. Orczi-utca 17. sz. 8287

Két,

esetleg három iskolás fiu teljes ellátásra intelligens izr. családnál felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 8241

Egy első rangu életbiztosító

intézetnél egy pénzbeszedő felvétetik. Üzletek szerzésében jártasak előnyben részesülnek. Cím a kiadóhivatalban. 8245

Apponyi Albert-körut 8 sz.

alatt kiadó november 1-re egy földszinti, utcai, gőzfűtéses lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, zárt folyosó, stb. melékhelyiségekből 8246

Egy íródista nő,

ki a könyvelés és pénzkezelésben jártassággal bír, azonnali belépésre keresztetik. Saját kezüleg irt ajánlatokat a képzettség és fizetési-igények megjelölésével „Ügyes” jelíggel a kiadóhivatalba kéretnek. 8177

3 szobás lakás

mellékhelyiségekkel augusztus 1-től kiadó. Thököly Imre-u. 11. 8288

2 szobás

modern, új lakás
augusztus 1-re kiadó
a Flórián-utca 6/b. sz. a.

Bővebbet ugyanott 5. ajtó sz. a. lakásban. 8212

Alkalmi vételek
és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész
Weltzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcserekeltetnek

TELEFON 438. TELEFON 438.

Költözőkők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket

csillárokkal

együtt kedvező fizetési feltételek mellett szerel és szállít 178

KOCH DÁNIEL

villamosszerelő és telefonberendezési vállalkozó

Arad, Deák Ferencz-u. 42.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít 100 darab

névjegyet

elefántcsontpapíron

= nyomva =

2 koronáért.

Vidékre 2 korona 40 f. beküldése esetén bér- = mentve szállít. =

Reggelig nyitva!

Hideg büffé!

ÉRTESETÉS.

Igen tisztelt ismerőseim és barátaim szives tudomására adom, hogy az Árpád-téren levő volt „Korona,” jelenleg

„Bercsényi kávéházat”

Herczeg Sándor urtól átvettem s teljesen újonnan átalakítva tovább vezetem. Főtörökvésem, úgy mint azt a multban tettem, hogy kitűnő kávéházi italjaim és hideg étkeimmel, melyet figyelmes kiszolgálás mellett olcsó árért számítok, hogy t. vendégeim megelégedését kiérdemeljem. — Szives pártfogást kér. 8244

GRÜNWALD „Bercsényi kávéháza.”

Családi szeparé.

Állandó cigányzene.